

SEDM VAROVNÝCH ZNAKŮ PSEUDOVĚDY

Robert L. Park

Šarlatáni dnes dovedou funkci svých nefunkčních výrobků „doložit“ tolika rádobý vědeckými argumenty a zaobalit je do takové verbální pseudovědecké aureoly, že často ani vzdělaní lidé nejsou schopni poznat skutečnou povahu výrobku nebo „alternativního“ způsobu léčby. Před takovým problémem stojí často i soudci, kteří mají řešit spory mezi podvodníky a jejich kritiky a posuzovat projekty typu perpetuum mobile, účinnost nového léku nebo odhalit falešnou reklamu na takové výrobky. V USA doporučil v r. 1993 Nejvyšší soud federálním soudcům, aby v takových případech vytvořili komisi nestranných vědců, expertů, která by měla právo odmítnout nevědecké, podvodné doklady a nepřipustit předložení takového svědectví u soudu. Tato praxe se v závažnějších případech používá a osvědčila se. Nelze ji ale použít vždy, a proto Robert L. Park, americký fyzik, navrhuje jednodušší a snadný postup, jak rychle a se značnou přesností odlišit racionální návrh od pseudovědeckého, aniž by bylo nutné pravdivost tvrzení nebo účinnost přístroje věcně a také pracně zkoumat. Pseudovědecký „objev“ je obvykle charakterizován sedmi typickými znaky:

1. Objev je okamžitě ohlášen a propagován v médiích. Jinak je tomu ve vědě. Její renomé a integrita spočívají v samozřejmé ochotě vědců předložit nové myšlenky a nálezy vědecké komunitě ke kritice a ověření. I když neexistují rigidní pravidla, jak postupovat, je běžnou praxí, že nové myšlenky a výsledky jsou předneseny na vědeckých konferencích a uveřejněny v akademických časopisech. Veřejnost se dozvídá o záležitosti teprve poté, co část vědecké obce již má určitý názor na platnost a význam nového objevu. Pokus obejít vědeckou komunitu a o objevu informovat nejdříve média naznačuje, že „objev“ nemá naději projít úspěšně kolegiální kritikou. (Typickým případem u nás je devitalizační technika.)

2. Autor oznámí, že úřady (státní instituce, stát) se snaží objev utajit (potlačit, zakázat). Autor tvrdí, že objev má revoluční význam a že může narušit mocenskou rovnováhu ve společnosti a že je hrozbou pro zájmy mocné vládnoucí třídy. Takové objevy jsou proto údajně mocensky potlačovány jak „oficiálním vědeckým společenstvím“, tak v rámci širší konspirace i průmyslem a vládou. (Homeopati z takových snah obviňují farmaceutické firmy.)

3. Účinnost nového přístroje nebo preparátu je vždy za hranicí možnosti detekce. Každé vědecké měření je sice nutně spojeno s určitým šumem a statistickou fluktuací, ale problém šumu lze odstranit nebo omezit zlepšením detekční schopnosti přístroje a měřením z větší blízkosti. Jestliže poměr velikosti signálu a šumu nelze z praktických, ale ani z principiálních důvodů změnit, pak efekt s největší pravděpodobností není

Z OBSAHU

Sedm varovných znaků pseudovědy (R. L. Park) 1
Ze světa skeptiků 2
Nadpřirozené schopnosti zvířat (J. Nickell) 4
Mikroleptony (N. Nesvadba) 5
Nové metody alternativní medicíny 6
Věda, náboženství a Galileo (T. May) 8
Případ Madony z Medjugorje (R. A. Eve) 9
Šarlatánství v televizi (S. Libovický) 10
Unintelligent Design (P. Giles) 12
Evoluční přetlak (M. Hofman, U. G. Sato) 13
O vlivu hvězd na dění na Zemi 14
Z druhého břehu 15

reálný a nejde o záležitost vědeckého charakteru. (Zcela analogickou situaci představuje výsledek metaanalýz účinnosti metod alternativní medicíny. Např. při statistickém hodnocení účinnosti homeopatik bylo opakovaně dokázáno, že čím lepší je technická úroveň a přesnost experimentů (velikost skupiny, randomizace, zaslepení atd.), tím nižší je pravděpodobnost účinnosti homeopatika. Toto je považováno za zásadní argument pro názor, že homeopatika nemají vlastní účinnost.)

4. Dokladem účinnosti je individuální pozorování, kazuistika. Snad vůbec největším objevem moderní medicínské vědy je randomizovaný dvojité zaslepený pokus. Tímto způsobem se můžeme dozvědět s jistotou, co je a co není účinné. Jestliže se něčemu významnému medicína naučila v posledním století, tak je to právě nedůvěře v individuální, subjektivní „doklad“ (anecdotal evidence). Individuální tvrzení mají silnou emocionální složku a jsou příčinou udržování pověr. (V médiích, zejména v televizi, se operuje zásadně jen kazuistikami.)

5. Tvrdí se, že myšlenka musí být správná a účinnost metody prokázána, když se udržela po celá staletí! (Typické pro akupunkturu a homeopatii.) Pro vědu však není důkazem dlouhé trvání něčeho. Jakmile jsou dostupné nové informace, ať už je přinesou nové teoretické analýzy nebo dokonalejší experimenty, učebnice se přepisují, stará data zahazují. Věda se stále aktualizuje, nehledí zpět. Mezi lidmi ovšem stále žije mýtus, že naši předchůdci už před staletími a tisíciletími učinili zázračné objevy, které věda dosud není schopna pochopit. Zastánci takových metod také často tvrdí, že i když věda nedokáže vysvětlit, proč metoda funguje, je podstatnější skutečnost, že metoda funguje. Toto tvrzení má ovšem jednu vážnou chybu, chybí totiž objektivní doklad udávané účinnosti.

6. Významný objev nebyl uskutečněn ve velké známé laboratoři, ale neznámým, izolovaným vědcem. Skutečností ale je, že většina vědeckých objevů je výsledkem intenzivního výzkumu velkého počtu vědců a jejich skupin, spolupracujících v určité oblasti. Vědci se také aktivně zapojují do otevřené výměny vědeckých ideí i výsledků, které prezentují na vědeckých

konferencích, sympoziích a v prestižním vědeckých časopisech. Obraz geniálního vědce, který pracuje sám vskrytu ve své soukromé laboratoři a který dospěje k revolučnímu vědeckému objevu, patří do holywoodských hororových filmů. Často se sice takový vědec zjevuje v médiích, ale jen jako rychle hasnoucí bludička. (Převážná většina metod alternativní medicíny byla vymyšlena jednotlivcem – Hahnemann, Voll, Nogier, Oshawa, von Peczely, Silva, Gróf atd.)

7. Nová, neuvěřitelná pozorování a revoluční objevy jsou vysvětlovány existencí dosud nepoznaných, nových přírodních zákonů. Mimořádná tvrzení vyžadují mimořádně silné

důkazy. Proto se vyžaduje, aby předložený objev byl v souladu s „přírodními“, bezpečně ověřenými zákony. Jestliže je k výkladu účinnosti objevu nutné měnit fyzikální nebo biologické zákony, nebo dokonce navrhnout existenci zákonů jiných, pak můžeme s jistotou předkládané tvrzení nebo objev odmítnout. (Účinnost většiny metod alternativní medicíny je vysvětlována existencí dosud neznámé, většinou duchovní síly: čchi, dynamis, prána, mana, psí, orgonská energie, biomagnetismus, zemní záření atd.)

<http://www.bobpark.com>

Přeložil, zkrátil a poznámkami opatřil Jiří Heřt.

ZE SVĚTA SKEPTIKŮ

Úspěch doc. V. Mornsteina – gratulujeme

V posledním čísle prestižního skeptického časopisu *Skeptical Inquirer* byl publikován rozsáhlý článek významného člena našeho klubu, vedoucího brněnské odbočky SISYFA, doc. Vojtěcha Mornsteina. Je to úspěch zcela mimořádný nejen proto, že jde o prestižní časopis, kde všechny články procházejí přísným recenzním řízením, ale zejména proto, že se doc. Mornstein jako první český skeptik zařadil mezi přední světové skeptiky. Je to další signál, že se SISYFOS stává respektovaným členem skeptické obce. Prvním úspěchem bylo pověření našeho klubu uspořádat v r. 2001 Evropský kongres skeptiků, dalším zvolení dr. Jiřího Grygara členem vedení ECSO, Evropské rady skeptických organizací, oceněno bylo v ECSO také vydávání našich publikací.

Práce doc. Mornsteina nese titul *Alternative Medicina and Pseudoscience – Comments of a Biophysicist* a je podstatně rozšířeným zněním jeho přednášky na evropském kongresu. Kromě obecných výhrad k účinnosti metod AM a zneužívání vědeckých fyzikálních termínů vyvrací hlavní principy homeopatie, akupunktury, paranormálního léčení i sporných léčivých diet. Gratulujeme a těšíme se na další články doc. Mornsteina, charakterizované vědeckou přesností a přitom barvitým stylem, a zejména na druhé vydání jeho úspěšné publikace „Utopený Archimedes“, které připravujeme.

Komise ECSO pro AM

Evropská rada skeptických organizací (ECSO) se rozhodla zvýšit koordinaci svých akcí vytvořením pracovních skupin, které by se věnovaly určitým paranormálním oblastem. První takovou skupinou je skupina pro zkoumání alternativní medicíny. Jejím předsedou je prof. Dr. Willem Betz ze Svobodné University v Bruselu, který má významnou poradní funkci v Evropské komisi v Bruselu a byl také vedoucím činitelem speciálního Výboru pro nekonvenční medicínu při Evropské komisi. Výbor pod jeho vedením vypracoval významný dokument o AM, který formuloval doporučení v legislativní oblasti pro orgány EU.

Členy nově vzniklé pracovní skupiny je dnes 10 skeptiků-lékařů z deseti členských zemí ECSO. Z naší republiky je členem této skupiny prof. J. Heřt. Jedním z jejích úkolů má být analýza rozšíření jednotlivých metod AM v Evropě. V současné době jsou soustředovány informace o rozšíření a legálním statusu chiropraxe a osteopatie. Ze zpráv členů komise vyplývá, že snad v každé zemi je rozšíření těchto metod i jejich legislativní ošetření jiné. Velice rozšířené jsou tyto

metody ve Francii, kde byly zákonem v r. 2002 schváleny. V Anglii jsou povoleny a akceptovány většinou lékařské veřejnosti. Ve Švédsku dokonce představují nejrozšířenější metodu AM a nejsou už téměř považovány za „alternativní“. V Belgii nejsou povoleny, jsou tedy ilegální, ale ojedinele se přesto praktikují. Zakázány jsou např. v Itálii, Španělsku, na Ukrajině a v Grónsku. Výjimkou je snad jen ČR, kde jsou tyto metody prakticky neznámé a legislativa o AM neexistuje. Propláceny sociálním pojištěním jsou chiropraktické výkony v Dánsku, Finsku, Norsku, privátními pojišťovnami v Belgii, Británii, obojím typem pojištěven v Německu a Švýcarsku, nepropláceny na Ukrajině a v Grónsku. Závěr: nejednotnost, tendence k legalizaci. Metody zřejmě leží na hranici alternativní a vědecké medicíny.

Skeptici, politika a GWUP

„*Ve shodě s posláním a cíli společnost odmítá zasahovat do oblasti náboženské... a politické.*“ Tak zní 7. bod Stanov společnosti SISYFOS. Jenže všechna předsevzetí jsou jen branou do pekel a když ďábla vyhodíš dveřmi, vrátí se oknem. Tak ani prof. Kurzovi a vedení světové organizace skeptiků CSICOP nezbylo nic jiného než vzdát se alibistické myšlenky, která se i nám zdála správnou, a v poslední době se věnují analýze vztahu mezi náboženstvím a skepticismem. Dvě nedávná čísla časopisu *Skeptical Inquirer* se tímto tématem všestranně a velice kultivovaně zabývala. Náboženská víra a vědecký pohled se sice navzájem míjejí, podle Kurtze mohou být dokonce kompatibilní, ale na hranici obou sfér jsou třecí plochy, třeba kreacionismus. A ten se s naším pohledem neslučuje.

Stejně je to s politikou. Snad každé veřejné, sporné téma se stává politikem, a proto politika sama zasahuje i do námi tak pečlivě ošetřovaného paranormálního světa. Viděli jsme to v minulém roce při přípravě Zákona o zdravotní péči, kdy ve věci legislativního přístupu k léčitelství stály proti sobě dva protichůdné politické koncepty, paternalistický a liberální, každý z nich zastávaný jinou z obou dominujících politických stran. A co máme dělat, když je politik astrologem nebo urinetereapeutem? Má mít u nás imunitu?

I když ve skeptickém světě politické názory našich členů nevnímáme a i když budeme stát nadále mimo střety politických názorů a ideologií, konkrétní problémy nás zaskočí a alespoň jednou nohou do politického světa vstoupíme. Německá skeptická organizace GWUP proto vztahu mezi paravědami, resp. skepticismem a politikou věnovala hlavní téma své 12. konference v květnu 2002. A *Skeptical Inquirer*, 6/2002, uveřejnil zprávu o Madoně z Medjugorje pod názvem: *Zpolitizování*

Panny Marie, o které informujeme na jiném místě.

Nejvýznamnějším na sjezdu GWUP byl referát předsedy A. Sarmy, podle nějž stále existují silné politické síly, nedůvěřující vědě, které chtějí kolo vývoje otočit zpět. Uvedl tři příklady. Prvním je už klasická snaha zavést do škol v USA kreacionistickou výuku místo výuky evoluce. Zdá se, že je tato snaha podporována z těch nejvyšších míst. Sám G.W.Bush prohlásil: „*Děti ve školách by se měly učit o všech teoriích vzniku světa.*“ Mluví Bílého domu M. Tuckerová dodala, že výběr látky sice záleží na místních školských autoritách, ale že Bush svým výrokem mínil, aby se vyučovala jak evoluce, tak Stvoření. V mnoha amerických školských příručkách je to tak už formulováno. Je zřejmé, že zabránit takovému vývoji může jen silná fronta kritických vědců.

Druhým příkladem je Indie, kde se snaží religiózní fanatici přepisovat učebnice a zavést do škol védskou matematiku a astrologii. I historie má být přepsána a přizpůsobena nové hinduistické ideologii, Kindutvě.

Třetím je příklad z Evropy. V Německu byla zákonem uznána homeopatie a anthroposofická medicína za „zvláštní léčebné směry“, což v podstatě znamená legalizaci pseudovědy. Zdá se, že po „Fyzice Třetí Říše“ vznikne „Německá Medicína“. Politici podléhají tlaku léčitelské lobby a vzdávají se ochrany spotřebitelů. Nový „pozitivní seznam“ medikamentů, které propláci pojistovny, dosud obsahoval jen léky účinné, ale homeopaté prosadili, že byla k soupisu připojena druhá, „zvláštní“ část, obsahující preparáty patřící do oblasti alternativní medicíny. Důkaz účinnosti se nevyžaduje, ačkoli na tom by měli i politici trvat.

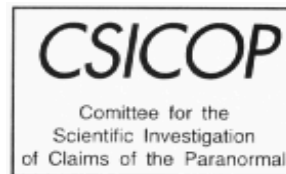
Podle Sarmy nezbude, než aby skeptici více sledovali a snažili se korigovat názory a činnost politiků.

Vedle dalších referátů na toto téma byl nesporně zajímavý i příspěvek lékárníka Dr. G.Huesmanna o „zázračných“ potravinových doplňcích, o jejich neúčinnosti a klamavých reklamách na ně. Místo našich Bludných Balvanů vymyslel jinou cenu: V hlavní výkladní skříni své lékárny vystavoval vždy „nejúspěšnější“ lék měsíce s velkým zářícím nápisem „Scheiss des Monats“ – raději nepřekládám. Setkalo se to s obrovským efektem, totiž spoustou následných stížností ze strany výrobců. Bohužel prohrál, protože podle soudu jsou výrobci a lékárník v konkurenčním vztahu, a v tomto případě je kritika partnera nezákonná.

A ještě mne z referátů na volné téma zaujalo sdělení fyzika Prof. Dr. M. Lambecka, který doporučil, jak nejlépe argumentovat při vyvracení paravědy pomocí fyziky. Není dobré tvrdit, jak se teď často děje: „*Fenomén, který popisujete, odporuje všem zákonům fyziky a existenci jen čtyř základních sil.*“ Taková argumentace je vnímána jako příliš dogmatická a tlumí další věcnou diskusi. Druhou variantu také neschvaluje: „*Kdyby Váš názor platil, pak by dnešní fyzika, chemie atd. nebo jejich podstatné části byly zcela chybné.*“ To se totiž těžko dokazuje a skoro se tím soupeři ustupuje. Daleko lepší je vyjít mu vstříc: „*Máte pravdu, dnešní fyzika něco takového ještě nezná. Je zřejmě neúplná a bylo by velice záslužné, kdyby se tato mezera vyplnila. Vyložte nám to blíže a publikujte to.*“ Ve vážnější části svého referátu doložil, že k výkladu paranormálních fenoménů, třeba principů biotroniky nebo Vollovy elektroakupunktury známé fyzikální síly skutečně nestačí, už proto, že by informace musely překonávat prázdny prostor. Bylo by nutné objevit zcela novou, zatím nepředstavitelnou sílu. Sláva a Nobelova cena by objevitele jistě neminula.

Zemřel významný skeptik W.C.McCrone

V minulém roce zemřel W. C. McCrone, světově známý vědec, který se kromě pionýrské vědecké práce v oblasti mikroskopie a mikroanalýzy angažoval v řešení řady paranormálních problémů. Působil na řadě amerických univerzit, založil několik výzkumných společností, časopis *The Microscope* a vydal rozsáhlé dílo *The Particle Atlas*. Podařilo se mu analýzou několika Beethovenových vlasů dokázat, že zemřel na otravu olovem. Naopak vyloučil, že Napoleon byl otráven arsenikem, jak předpokládala jedna teorie. Na slavné mapě Vinlandu, která měla dokazovat, že Leif Ericson navštívil Ameriku o pět století dříve než Kolumbus, našel stopy pigmentu anatáza, který byl syntetizován teprve kolem r.1920. Jeho znalostí a technik využívaly také světové obrazové galerie k posuzování pravosti obrazů. Ve skeptickém světě se stal ale známým především analýzou Turinského plátna. Dokázal, že červený okr a rumělka a rovněž pojídlo temperové barvy odpovídaly údajům malířů 14. století o používání těchto složek v jejich době. Obhájcí pravosti plátna ho hrubě napadali, ale plně byl rehabilitován v r. 1988, kdy radiokarbonové datování prokázalo, že plátno bylo vyrobeno mezi léty 1260 a 1390.

Hugo Gernsback, skeptický křížák

Obranu proti paranormalitě a pseudovědě vzala dnes do svých rukou světová organizace skeptiků, CSICOP, společnost odborníků, vědců, filozofů, eskamotérů. Sdružujeme se, informujeme se a navzájem se podíráme. Je téměř neuvěřitelné, že na tak široké a nebezpečné frontě dokázal se stejným soupeřem, jako my dnes, a téměř stejnými metodami úspěšně bojovat osamocený jedinec už ve 20. a 30. letech 20. století. Byl to Hugo Gernsback. Narodil se r.1884 v Lucembursku a jako mladík emigroval do USA. Záhy se stal úspěšným nakladatelem a vydavatelem desítek časopisů, zaměřených na popularizaci vědy, zejména na elektrotechniku. Po *Modern Electric* následoval *Electrical Experimenter* a pak slavný *Science and Invention*. Věřil, že skvělou cestou k popularizaci vědeckých poznatků je science fiction. Téměř do každého čísla svých časopisů zařazoval takové texty, zčásti je i sám psal. Později pro ně založil samostatný, velice oblíbený časopis *Amazing Stories*. Ostře a ironicky vystupoval proti astrologii, léčitelským šarlatánům, spiritismu i vynálezům perpetua mobile. Tak jako Randi dnes, i on vypsál odměnu, v tehdy obrovské výši 6000 dolarů pro astrologa, který přesně předpoví, popíše a datuje tři významné světové události v nejbližších letech nebo který pro tři osoby, o nichž bude znát jen iniciály a datum narození, vypracuje přesný horoskop. Stejná odměna čekala toho, kde předloží fungující perpetuum mobile. Byly tisíce zájemců, nikdo neuspěl. Podařilo se mu zdiskreditovat léčivou „skříňku“ slavného Abramse, Rogersův „neurofotometr“, léčivý magnetický opasek „Ionaco“ připomínající obruče pro pulzní magnetickou terapii, zveřejňoval články napravených spiritistů-eskamotérů, kteří prozrazovali triky a podvodné techniky spiritistů. V r. 1927 také elegantně ukázal, jak lehkověrní jsou lidé. V Sockalově stylu oznámil veřejnosti vynález „Koncentrátoru“, přístroje, který rušil gravitaci, a doprovodil článek detailním pseudovědeckým popisem a příslušnou masivní reklamou. Krystaly vložené do přístroje ztrácely svou váhu. Tisíce lidí naletěly. V následujícím čísle přinesl *Science and Invention* „opravu“ s poukazem na nesmyslný původního popisu, které měly být každému zřejmé na první pohled.

Dnes se Gernsback obrací v hrobě. Časopis *Poptronics*, vydávaný jím založeným nakladatelstvím *Gernsback Publications*, uveřejnil několikastránkový článek o velkých egyptských

pyramidách, které měly být podle autora textu ve skutečnosti obrovskými vysílači.

NADPŘIROZENÉ SCHOPNOSTI ZVÍŘAT

Velice rozšířená je víra, že některá zvířata mají nadpřirozené schopnosti nebo možnost mimosmyslového vnímání, které má být zprostředkováno dosud neznámou silou „psi“. Dokladem mají být mimosmyslové vztahy mezi člověkem a zvířetem i mezi zvířaty navzájem... Biotronik prý dokáže vyléčit zvíře předáním energie, pes pozná telepaticky, co právě dělá jeho pán. Zvířátka přece nemohou podvádět a něco předstírat. Skeptici však ani takovéto jasné důkazy nejsou ochotni akceptovat, jak svědčí článek Joe Nickella v časopise *Skeptical Inquirer*, 6/2002.

V minulých stoletích se proslavilo několik zázračných zvířat, ve Francii „Mluvící kůň“ Maroko, v Londýně „Inteligentní husa“ a „Zázračné prase“. Zvířata uměla mluvit, počítat, číst myšlenky. V r. 1904 byl jeden takový případ podrobně zkoumán. Šlo o německého koně zvaného „Der kluge Hans“. Uměl prý počítat lépe než čtrnáctileté dítě, a dokonce i řada učenců věřila v jeho schopnosti. Věc vysvětlil teprve psycholog Oskar Pfungst. Hans reagoval na nevědomé pohyby jeho trenéra. Když se trenér naklonil, aby lépe viděl na kopyto, kterým Hans udával výsledek výpočtu, Hans kopl. A když se trenér po posledním správném kopnutí s úlevou narovnal, Hans přestal počítat. Že je tomu skutečně tak, dokázal psycholog elegantně. Pozval 25 osob, kteří se koně na součet dvou malých čísel dotazovali, aniž by znali klíč k předání informace koni. Přesto kůň počítal ve 23 případech správně. Fotodokumentace ukázala, že se všichni tazatelé zcela automaticky lehce nakláněli a narovnávali, stejně jako to činil zcela nevědomky trenér koně.

Většinou se ovšem prokázal podvod. Jednomu naletěl slavný parapsycholog Dr. J. B. Rhine, původce termínu ESP (extrasensory perception), když uvěřil v matematické schopnosti koně „Lady Wonder“, a vážně, vědecky je ve své laboratoři v r. 1970 zkoumal. Kůň byl schopen odpovídat správně na otázky i uhádnout jméno tazatele. Odpovídal tak, že nosem a pomocí pák označoval postupně písmena abecedy. Tentokrát záhadu rozluštil eskamotér M. Christopher, když se majitelce koně představil jako Mr. Banks. Na otázku, jaké je jeho příjmení, pak kůň odpověděl: Banks. Reagoval na nepatrné mimické signály své majitelky. Také to, jak kůň pozná, které písmeno eskamotér píše, se vyjasnilo. Stačilo, aby při psaní písmena B psal na papír jen

svislou čáru a dva obloučky kreslil jen do vzduchu. Když kresbu předložil kobylice, místo I četla B. Byl to podvod, ale je alespoň dokladem, stejně jako případ Chytrého Hanse, zcela mimořádné schopnosti koní reagovat přesně na mikropohyby trenéra.

Slavný byl také případ kouzelníka Signore Antonio Blitze, kterému dovedl na jeho dotazy odpovídat kterýkoli kůň lidskou řečí. Nejvíce vyděsil Blitz diváky, když se jednou na trhu ptal na počasí chciplé makrely a ta mu odpověděla rovněž. Břichomluvectví je dalším vysvětlením schopnosti zvířat mluvit.

Rozšířená je i víra, že zvířata, zejména psi, jsou schopna předvídat přírodní katastrofy, erupce vulkánů, cyklony. Vysvětlením je větší ostrost jejich smyslu. Reagují na podněty, které jsou mimo hranice percepční schopnosti lidí, např. na změny tlaku vzduchu, jemné chvění půdy apod.

Pes má být také schopen vyušit záměry pána, pozná např. kdy se půjde na procházku nebo na lov. Nejpravděpodobnější je, že pes reaguje na přípravné chování svého pána. Naproti tomu schopnost předvídat ohoření pána nebo domácí tragédii vysvětluje plně selektivní paměť pána. Atypicky se pes choval jistě mnohokrát, ale pán si je vybaví zpětně právě jen v případě takové mimořádné události.

Speciální testy, kterými chtěli parapsychologové dokázat u zvířat existenci síly „psi“, selhaly. V r. 1997 sice rakouská televize na podnět Ruperta Sheldrakea provedla experiment, ve kterém pes údajně poznal, kdy se jeho paní vypravila z návštěvy k domovu. Následné čtyři kontrolní experimenty však tuto možnost nepotvrdily a jejich autoři (Wiseman a kol.) prokázali omyl rakouské televize.

Záhadnou se také zdá schopnost některých senzibilů rozpoznat nemoc nebo duševní stav, emoce zvířete. Slavná je tím např. Sonya Fitzpatrick, hvězda pořadu „The Pet Psychics“ v televizním kanálu Planet Channel, přijímaném i v ČR. Joe Nickel zjistil, že Sonya přesvědčuje posluchače o svých a zvířecích paranormálních schopnostech pomocí jednoduché klasické metody. Informace o psím miláčkovi získává nikoli od něho, ale od majitele pomocí tzv. „cold reading“, nepřímého čtení myšlenek, které používají věštkyně, kartárky a astrologové. K běžným technikám patří 1. tvrdit věc samozřejmou (Sonya uhadne, kterého psa z několika si holčička vybrala – byl totiž nejpřítulnější, 2. říká jen věci zcela bezpečné (proč pes štěká, vysvětlí tím, že chce jít ven), 3. odpovídá otázkou (nebyl náhodou v bytě někdo cizí? Byl-li, je to chápáno jako uhodnutí), 4. poskytne zcela obecnou informaci, kterou si majitel psa přizpůsobí a vztáhne na sebe (Sonya prohlásí: Nemocné zvíře zažilo nějakou nepříjemnost. Majitel si vždy na něco vzpomene – jde o tzv. Barnumův efekt), 5. předává poselství psu (majitel věří, že když Sonya umí přijmout zprávu od psa, že mu informaci může také mimosmyslově dodat. Stačí, když Sonya chvíli mlčí a koncentruje se, aby majitel uvěřil, že jeho vzkaz byl jeho miláčkovi předán).

Jinou známou osobností v tomto světě je Christa Carl, která nabízí vlastníkům ztracených psů a koček, že je psychotronicky vyhledá a pošle k majiteli. Pokud se kočka vrátí, je to zásluha paní Christy, když se nevrátí, vysvětlí Christa, že kočka se doma nelíbilo a vrátit se nehodlá. „Respektuji přání zvířete,“ říká

Christa Carl. Metoda funguje, paní Christa nemá o zákazníky, pozornost médií ani o finance nouzi.

Lidé často svá zvířátka milují natolik, že je chápou jako členy rodiny a těžce snášejí jejich ztrátu. Často se jim o nich zdá a domnívají se, že se jim jejich miláček z jiného světa zjevuje. Stačí zaslechnout šramot nebo zaštěknutí. Jde ovšem jen o iluze nebo sny, které se objevují zpravidla v době na hranici spánku a bdění. Bylo prokázáno, že sny, které se objevují v této době, jsou velice živé a přesvědčivé.

Víra v posmrtný život je v současné době rozšířena snad více než kdysi, a do nebe se proto dostávají i milovaná zvířátka.

Kontakt s nimi dříve zprostředkovali pozůstalým spiritisté, dnes psychotronici. Dříve zemřelá zvířátka materializovali, dnes jen předávají jejich poselství. Podvodník při rozmluvě, vedené technikou „cold reading“, pozůstalého snadno přesvědčí, že zprávu ze záhrobí mu předává skutečně jeho mazlíček.

Tak se jeví problém parapsychologických schopností zvířat. Experimenty na větších souborech neexistují a zprávy o zázračných schopnostech jednotlivých zvířat, o mimosmyslovém vztahu k jejich majiteli a o životě po životě jsou vysvětlitelné racionálně.

Přeložil a upravil Jiří Heřt.

HLEDÁNÍ NAFTY

- S MIKROLEPTONY NIC JEDNODUŠŠÍHO

Nicole Nesvadbá

V anglickém hrabství Leicestershire nejsou žádná naleziště nafty. To aspoň říkají britští geologové. Krajská rada tohoto hrabství a britské ministerstvo hospodářství jsou však jiného názoru. Firma „Technology Investment and Exploration Limited (TIEL) od nich dostala nejen povolení k hledání nafty, ale hned i povolení k těžbě.

Experti z TIELu tvrdí, že naftu objeví nejen na neobvyklém místě, nýbrž také nanejvýš neobvyklým způsobem: detektor na povrchu země má zachycovat takzvané mikroleptony, údajně zcela neznámý druh elementárních částic. Nafta podle TIELu tyto mikroleptony vysílá, ty pak bez překážek pronikly zemí a byly zachyceny na fotografický film. Tento film pak prý byl ozářen „mikroleptonovým generátorem“ a prokázal výskyt nafty bez vrtů a nákladných geologických testů.

Postup má ale jednu podstatnou vadu na kráse: mikroleptony jsou fyzikům elementárních částic zcela neznámé. Přesto se TIEL odvolává na částicového fyzika Martina Perla, který byl v roce 1995 vyznamenán Nobelovou cenou za objev leptonů tau. Vývoj u TIELu má údajně být pokračováním Perlovy práce. Na vyžádané stanovisko britského časopisu Physics World (červenec 2002) však Perl našel jasná slova: „*Tato tvrzení jsou čirým nesmyslem a s mojí prací nemají vůbec nic společného.*“

ALKOR, konkurent firmy TIEL, popisuje na webové stránce (www.alkorinternational.com) podrobně, oč se u mikroleptonů jedná. Mikroleptony mají být nejmenšími zástupci částicové rodiny leptonů. Leptony skutečně existují. Věda zná šest různých druhů, ale žádné, které by se daly srovnat s mikroleptony.

Neznámějším leptonem je elektron, důležitá součást hmoty. Elektrony se vyskytují v každém atomu, tedy v každém základním kameni chemických prvků. Jako mrak obklopují nepatrné atomové jádro, které sestává z jiných částic, protonů a neutronů. Dokonce i v atomárním měřítku jsou elektrony velice lehké, každý proton je 2000krát těžší. Přesto určuje počet a výskyt elektronů mnoho vlastností daného prvku. Mnoho fyziků věří, že elektrony jsou základními částicemi, které se dále nedají rozložit. Experimentálně se to ale zatím dokázat nedá.

Tolik názor vědců, kterým v jejich obraze podle TIELu a ALKORu chybí důležitý atomární stavební kámen: mikrolepton, průvodce elektronů a protonů. Tak jako mrak elektronů obklopuje atomové jádro, zahalují prý mraky mikroleptonů každý proton a každý elektron. Počet mikroleptonů na elektron a proton má být závislý na příslušném prvku, je prý ale nesmírně velký: 200 000 mikroleptonů má obklopuvat elektron, který

v atomu vodíku obíhá kolem jediného protonu. V těžkých prvcích se prý kolem každého elektronu a každého protonu nachází až šest milionů mikroleptonů.

I hmotnost mikroleptonů je různá: protonový mikrolepton má být 2000 krát těžší než mikrolepton elektronový. Kromě toho je prý hmotnost mikroleptonů závislá také na druhu atomu. Mikroleptony mají mít ještě další (a vědět dobře známé) vlastnosti jako elektrický náboj, magnetický moment a kvantově-mechanický spin. Z ALKORu si pospíšili dodat: „Leptony podléhají zákonům klasické fyziky a kvantové teorie.“ Tíše přitom k nim zahrnuli mikroleptony.

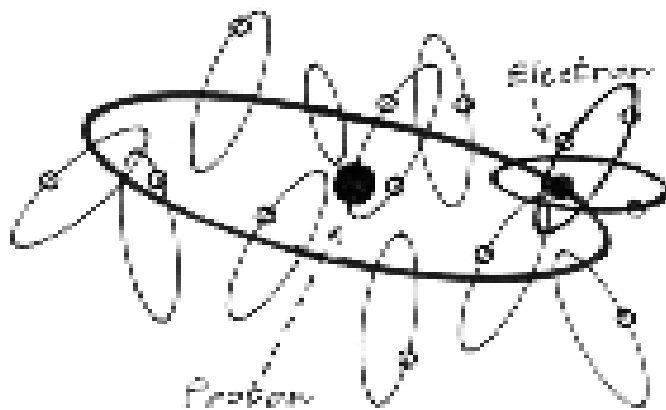
Proč jsou mikroleptony dle ALKORu vhodným teleskopem pro geology? Mění svůj elektrický náboj podle toho, jsou-li vázány na mateřskou částici (tedy elektron nebo proton) nebo ne. Vlastnost, která odporuje zákonu o zachování náboje – ústředního zákona kvantové teorie pole.

Argumentace hledačů nafty je následující: Přivede-li se mikroleptonům energie, mohou se uvolnit z vazby na mateřské částice. To samo o sobě není nic jiného než jak tomu je u ionizace atomů: přivede-li se elektronu v atomu dostatek energie, aby se mohl vymanit z (elektromagnetické) přitažlivosti atomového jádra, oddělí se a letí jako volný elektron rychlostí, která je tím větší, čím větší energie mu byla přivedena. Pro vysvobození mikroleptonů z přitažlivosti jejich mateřských částic se musí ovšem přenést přesné množství energie. Dostanou-li energie příliš mnoho, nestane se vůbec nic.

Mikroleptony á la ALKOR a TIEL zůstávají elektricky tak dlouho neutrální, dokud jsou vázány na mateřské částice. Když se ale z vazby uvolní, dostanou „malý elektrický náboj.“ Po opuštění mateřských částic tvoří mikroleptony kupy milionů až miliard částic – a opět svůj náboj ztrácejí. Tyto kupy se chovají jako plyn a mohou – neboť jsou údajně mnohem menší než okolní atomy – bez překážek pronikat hmotou a tedy i zemí. Dodá-li se jim správné množství energie (pomocí „mikroleptonového generátoru“), kupy se štěpí, mikroleptony dostanou elektrický náboj a tento náboj lze údajně měřit. Protože hmotnost mikroleptonů závisí na druhu mateřského atomu, lze následně odvodit, ze které látky byly vyslány.

ALKOR tvrdí, že může pomocí mikroleptonů najít nejen naftu, nýbrž téměř vše, co vězí hluboko v zemi a slibuje bohatství, např. zlato, zemní plyn, vodu nebo diamanty. Má to jít velmi rychle: území o rozloze asi 10 000 km² lze zcela prozkoumat během „4 až 5 měsíců“. Nabízí k tomu tři přístroje,

Microlépton Model of M

podle toho, jestli se má nafta hledat z letadla nebo z helikoptéry. Nově vyvíjený typ má „od roku 2004 minimalizovat používání drahých snímků z družic“. Ceny všech tří přístrojů jsou neznámé.

Zato ale láká ALKOR seznamem minulých úspěchů: vodu na Kypru, zlato v Etiopii – a také naftu na britských ostrovech prý již našli.

Ale proč koupila konkurenční firma TIEL práva na těžbu v hrabství Leicestershire, když tam na žádnou naftu nenarazí? Neil Davidson, předseda občanského hnutí proti vrtům, se domnívá, že „chtějí práva těžby od britské vlády použít jako potvrzení kvality, když svoji technologii budou prodávat dále“ (Physics World, červenec 2002). Schválením ministerstva je zklamán: „Ministr pro energie Brian Wilson nám slíbil, že nechá před schválením důkladně přezkoumat geologické poměry.“ Také John Dowell, částicový fyzik v Birminghamu, kritizuje úřady: „Kdyby mikroleptony existovaly, byli bychom je již dávno objevili,“ říká, ale schválení bylo přesto uděleno: „S vědeckými fakty se zacházelo jako by byly pouze nějakým jiným názorem.“

Fyzička Nicole Nesvadba pracuje ve Středisku pro jadernou a částicovou fyziku v Ženevě a kromě toho je činná jako novinářka. Na naftu ovšem ještě nenarazila. Přeložil Milan Urban.

NOVÉ METODY ALTERNATIVNÍ MEDICÍNY (AM)

Neurolingvistické programování (NLP)

Jako mor se v posledních letech šíří v západní Evropě nová alternativní psychotherapeutická „komunikační“ technika, tzv. neurolingvistické programování. K nám jistě v nejbližší době dorazí také. Jako prevenci proto podáváme stručnou informaci o metodě, převzatou z časopisu Skeptiker 3/2002, kde jí věnoval podrobnou analýzu K. Bördlein.

Podle jejích propagátorů jde o vysoce účinnou metodu, která změní prožívání i chování člověka a dokonce i jeho „tělesnou krásu“ tak účinně, že se mluví o zázračné léčbě. Má léčit fobie i deprese, odstranit problémy doma i v zaměstnání, změnit pozitivně přístup k světu. Vymysleli ji na počátku 70. let lingvista John Grinder spolu s psychologem a matematikem Richardem Bandlerem. Údajně vybrali z metod nejúspěšnějších psychotherapeutů nejúčinnější postupy, které otestovali a dále vylepšili. Výsledky publikovali ve dvoudílném spise „Die Struktur der Magie“, kde použili vědecky se tvářící formulace, vypůjčené z tzv. „transformační gramatiky“, vědecké lingvistické disciplíny. Termíny však byly podle kritiků nakupeny nesmyslně a nesouvisle, šlo jen o vědecké mimikry, pseudolingvistiku. I název NLP byl jen vědecko-technicky působivou zástěrkou, nejde ani o lingvistiku ani o neurologii, naznačoval jen povolání obou autorů. Úspěch se dostavil rychle, metodu přijali další terapeuti, publikovaly se a stále publikují další knihy, konají se semináře, kurzy a rychle vypučely četné další varianty metody pod různými názvy. Metoda vzniklá v Německu proniká do Rakouska, Švýcarska i do USA a šíří se tak rychle, že kdyby vývoj takto pokračoval, bylo by podle Holtze v r. 2015 na Zemi více NLP terapeutů než lidí. Na webovou NLP stránku: www.nlp.de se denně obracejí desetitisíce zájemců. Kdo a jak smí tuto metodu vyučovat a provozovat, není zatím nijak regulováno. Většinou se terapií zabývají neadekvátně vzdělaní učitelé, sociální pracovníci, personalisté.

Ale jaké jsou principy a postupy této nové psychotherapie? Centrální představou je, že člověk sice vnímá všemi smysly, ale řídí se jedním, reprezentativním, třeba zrakovými nebo sluchovými vjemy. Terapeut se má způsobu vnímání pacienta nej-

prve přiblížit, navázat s ním kontakt, a pak jej převést na jiný způsob prožívání, naučit ho jinému způsobu „orientace na jeho vnitřní duševní mapě“. Nový náhled se pak různým způsobem jinak „zarámujeme“ nebo „zakotvujeme“, třeba i manuálně. Často se postupuje tak, že se pacient musí zkoncentrovat na svůj problém a terapeut zatlačením na rameno pacienta problém „zakotví“. Pak si pacient musí představit, že má všechny schopnosti k vyřešení svého problému, a léčící zatlačí na druhé rameno. Nakonec se tlakem na obě ramena současně problém „integruje“.

Podle kritiků však metoda nemá logickou a srozumitelnou teorii a léčebné postupy neodpovídají vědeckým poznatkům o činnosti mozku. Hypotézy, o které se zastánci NLP opírají, např. hypotéza o zcela nezávislé činnosti obou hemisfér nebo hypotéza o významu očních pohybů, které údajně mají být obrazem myšlení člověka a zpětně mají způsob myšlení determinovat, byly moderní experimentální neurovědou odmítnuty. Techniky neodpovídají ani uznávané psychotherapeutické koncepci o pavlovovském podmiňování. NLP a vědecká psychologie, to jsou dva světy, které se míjejí.

Propagátoři metody na kritiku odpovídají klasicky: nezáleží na tom, jak to funguje, ale že to funguje. Jenže přesvědčivé studie a důkazy o účinnosti chybějí. Existují jen dvě publikované studie, jedna s negativním výsledkem, druhá sice s pozitivním, ale byla kritiky odmítnuta pro četné metodické nedostatky.

Pro metodu proto mluví jen subjektivní pocity zlepšených pacientů, nezlepšení mlčí. Přitažlivá ovšem je, protože nabízí jednoduché, technické řešení, je optimistická, blízká dnes tak módnímu „pozitivnímu myšlení“, razí představu, že člověk má schopnost změnit sebe sám silou vůle, léčba se vkládá do jeho vlastních rukou. Jenže nemoci jsou reálné a ne jen naší představou, kterou lze libovolně měnit. „Když jsem v hořícím domě, nic nezměním, když si budu představovat, že ležím na kvetoucí louce.“ Pacient, který přistoupí na „přerámování“ („reframing“) přistupuje kromě toho pasivně na kompromis s životní situací, proti které by měl spíše aktivně bojovat. Podle autora je nejvyšší čas, aby se s touto „alternativní psychologií“ skuteční psychologové vyrovnali.

Co nového v homeopatii?

Boom homeopatie, na světě snad nejrozšířenější metody AM, se u nás poněkud zadrhl. Česká lékařská komora sice nemění svůj pozitivní postoj k homeopatii ani k její definici jako léčebné metodě, ale ani Česká lékařská společnost JEP se nenechala zmást usnesením Evropského soudu ve Štrasburku a trvá na vyloučení České homeopatické společnosti z řad svých odborných společností. Štrasburský soud totiž našel jen formální pochybení a uznal, že českým homeopatům bylo upřeno při soudním řízení právo na odvolání a nebyla jim poskytnuta možnost vyžádat si přezkoumání u jiného soudu. Soud se nevyjádřil ani k platnosti vyloučení ani k principům a účinnosti homeopatie.

Homeopatii se nedaří ani v centrální Lékařské knihovně. Zahraněční homeopatické časopisy se přestaly dovážet a z našich dvou homeočasopisů vychází veřejně zřejmě jen jeden na formátu A6, nenápadná „Homeopatie“, obsahující v každém čísle jeden-dva, většinou přeložené články. Ovšem zajímavé! Dočetl jsem se např. o homeopatickém „provingu“, ověřování radiace mobilních telefonů, dokonce v placebem kontrolované studii. Několik osob dostalo čtyřgramovou lahvičku s laktózou, kterou si připevnily k mobilu. Po uskutečnění určitého množství telefonických hovorů byla ozářená laktóza dynamizována a potence přesně podle Hahnemannova Organonu a poté byl proveden vlastní zaslepený pokus u jiných osob. Ty dostaly buď homeopaticky ředěnou laktózu nebo placebo v potenci 6c až 30c, a po užití tří dávek dvakrát denně, po dobu nejdéle dvou dní, na sobě sledovaly chorobné příznaky radiace. Při ruce měly blíže nedefinované antidotum pro případ těžké reakce. Příznaky z oblasti „Bdělost a ostražitost“, „Matný intelekt“ a další byly repertorizovány. Pokusná osoba, popisovaná v článku, byla sice po laktóze mnohem bdělejší a méně unavená (kurativní), jela jakoby „na všechny válce“, podle pozorování „kolátorů“ hodně teoretizovala, ale špatně se střevovala při psaní na stroji do kláves, nedovedla se soustředit na pravopis, řekla kvěťák místo okurka, nebyla schopna určit na digitálních hodinkách, kolik je hodin a připadalo jí, že má zamlžený intelekt. Závěru jsem se nedopídlil, studie je na pokračování, ale je zřejmé, že výsledek experimentu bude jednoznačný, vždyť výzkum organizuje South Down College of Homoeopathy z Kentu a snad se tedy konečně dočkáme úplného zákazu mobilních telefonů.

O náš trh se ovšem homeopatické firmy perou. Vedle zavedených firem prosazujících homeopatii francouzskou, anglo-americkou, holandskou, rakouskou, indickou atd., k nám nedávno pronikla i stará firma Dr. Reckeweg se svou stovkou velice kompozitních preparátů, určených proti všem formám zánětů, srdečních chorob, střevních nemocí, arterioskleróze, obezitě, hubenosti, depresi, alergiím, zlomeninám, nádorům zhoubným i nezhoubným. Smůla, že je o homeopatické prepa-

ráty zájem malý. Obrat obchodu s homeopatiky stagnuje, na malých městech ordinuje tak cca jeden homeopat z desítek proškolených lékařů, a o homeopatika v lékárnách je zájem minimální. Jiná je situace jen ve velkých městech s „vyspělejší“ populací, hlavně v Praze, kde je homeopatie doménou postmoderně laděných dam a úzkostlivých maminek alergických dětí. Nemají to dnes homeopaté lehké.

Chochlovova léčebná metoda

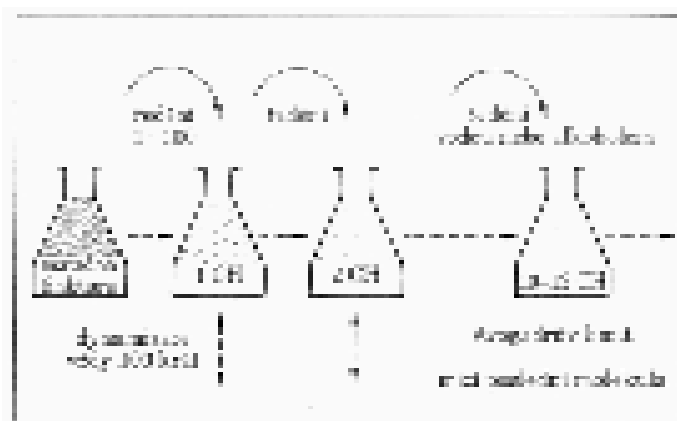
Některé metody AM kvetou nezničitelně jako trvalky, jiné vzplanou krátce jako meteor, aby rychle zhasly. Nebo byly zhaseny, což je ovšem výjimečné. Přesto se to u nás jednou stalo díky České lékařské komoře a její Komisi pro zkoumání alternativní medicíny, jejímiž členy jsou Sisyfovi MUDr. J. Hnízdil a prof. MUDr. J. Heřt. Omlouváme se, že jsme o této události nereferovali bezprostředně. Stalo se v r. 2000. Nejprve deník Dnes uveřejnil inzerát Rehabilitačního centra – Nové medicínské technologie s.r.o. v Praze, oznamující, že se podle amerických vědců dají některá mozková onemocnění příznivě ovlivnit podáváním aminokyselin a že geniální ruský prof. A. P. Chochlov promptně „vytvořil stimulatory z přírodních metabolitů, aminokyselin a lipidů“, jinými slovy smísil dvacet aminokyselin a výsledné preparáty s názvy Sevit, Neurovit, Primavit, Oldarin atd. nabídl pro léčbu dětské mozkové obrny, dětské encefalopatie, oligofrenie, Downova syndromu, autismu, roztroušené sklerózy, stařecké demence, schizofrenie, stavů po mozkové cévní příhodě i úrazech. K nám se metoda dostala přes Itálii a jejím centrem se stalo uvedené RHB centrum. Státní ústav pro kontrolu léčiv preparáty pro „metabolickou léčbu“ schválil jako potravinové doplňky. Kdo z nemocných nebo rodičů těžce postižených dětí by nezareagoval na masivní reklamu takové nabídky léčení většinou jen velice obtížně léčitelných nebo dosud neléčitelných chorob? Zejména když propagátoři účinnost preparátů vysvětlovali vědecky, opírali se o citace moderních experimentálních studií a tvrdili, že se léčba úspěšně používá v Moskvě, Anglii, Bulharsku, Austrálii, Itálii. Rodiče postižených dětí neváhali obětovat částku 60.000 Kč za šestitýdenní léčbu.

Jenže bublina praskla. Výbor Neurologické společnosti se rozhodl metodu, která se začala rychle šířit z pražského centra do Českých Budějovic, Ostravy, Ústí n.L., vědecky prověřit. Zjistili, že nejsou k dispozici žádné hodnověrné důkazy o účinnosti metody. Experimentální práce, o které se propagátoři metody opírali, klinický efekt léčby aminokyselinami nepotvrzovaly. Stejně se vyjádřily jiné odborné společnosti: Tato léčba není součástí žádného standardního postupu, nejde o klinicky ověřenou metodu. Bylo zřejmé, že jde o metodu „non lege artis“ a o klamavou reklamu. Případ byl předán České lékařské komoře, která hodlala s lékaři RHB centra provádějícího „metabolickou terapii A. P. Chochlova“ zahájit disciplinární řízení. Pod hrozbou výsledku tohoto řízení se propagátoři metody zavázali, že jejich zdravotnické zařízení nebude nadále tuto metodu aplikovat, předepisovat ani doporučovat a že se distancují od zavádějící reklamní kampaně.

Po clusterové metodě je to ovšem teprve druhá metoda AM, kterou ČLK dala na index, zatímco hlavní reprezentanty AM, homeopatii, pseudovědecké varianty akupunktury i tzv. biotroniku nadále toleruje.

Černý zázrak melasa

Na našem „alternativním“ trhu je už téměř nepřehledné množství „léků“ a objevují se další a další, vždy s bombastickou reklamou. Vedle exotů se občas vynoří i starý známý prostředek, třeba melasa, kterou jsem kdysi jako dítě ulizoval a kradl Ferdovi,

© 2003 SISYFOS, všechna práva vyhrazena. Všechny údaje jsou zveřejněny s výhradou.

koni svého strýce. Asi jsem intuitivně vytušil, že mi lepší potenci, zregeneruje všechny žlázy, krevtvorbu, preventivně zapůsobí proti rakovině a pro jistotu také pročistí lymfatickou soustavu. To vše, vedle vyléčení cukrovky, obezity, anginy pectoris, bolestí zad, zlomenin i metastáz, dny, artrózy i lepry nabízí **Černý zázrak melasa**, „Black Miracle“, „Schwarze Wunder“, „dar Boží pro lidstvo“ a tak „dokonale harmonizovaná soustava látek, kterou prostě a absolutně nelze napodobit“.

Tvrdí to doc. Ing. Horák, dr. Pekárek, dr. Kombercová a mnoho dalších alternativních autorit.

Trochu jejich nadšení zklidníme. Melasa, extrakt z cukrové třtiny (*Saccharum officinarum*) byla sice schválena odborem hlavního hygienika ČR (nikoli Ministerstvem zdravotnictví), ale jen jako neškodný potravinový doplněk, tudíž by se neměla

prodávat v lékárnách. Česká potravinová inspekce (ČZPI), která by měla posoudit její zdravotní nezávadnost, ani Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL) o Černém zázraku nic nevědí. My ale víme dobře, že se dovází přes Dobrušku, kde je středisko makrobiotiky i makrobioklub, a souvislost nelze nevidět. Dovoz výrobku ze třtiny je ovšem dost překvapivý, protože jednou z hlavních zásad makrobiotiky a jejího otce Oshawy je, že se nesmějí používat potraviny exotické provenience. Odborník se ovšem zarazí především nad různými bludy v prospektu, třeba výčtem „enzymů“ linol, linolen, palmitin atd. Asi mají autoři na mysli mastné kyseliny, ale jak se dostaly do rostlinného produktu, je hádankou. Třeba byly spolu se třtinou vylisovány i nějaké myšky. Hlavní součástí melasy je směs běžných cukrů, sacharózy, glukózy a fruktózy. Že by byla léčivá? Diabetologové by dost protestovali. Ani kyselina palmitová nemá léčivý účinek na nádory, spíše je pro svůj dlouhý řetězec riziková. Čtenáře ale nechceme strašit. Některé vitamíny a minerály v melase jsou, jako ostatně skoro ve všem, a proti obohacení výživy melasou nelze tedy nic namítat. Něco dokonce doporučujeme, a to propagační leták firmy PERFEKTA, k pobavení. A kdo se chce bavit víc, ten si jistě najde některou z knih, které o zázračné melase u nás vycházejí, třeba od Cyrilla Scotta.

VĚDA, NÁBOŽENSTVÍ A GALILEO

Timothy Moy

Vědci a historici zkoumali v posledních desetiletích znovu „galileovskou aféru“. Zatímco vědci se na tom, proč vlastně byl Galileo souzen inkvizicí, neshodli (pochopitelně), většina historiků došla k závěru, že primární příčinou nebyl Galileův heliocentrismus.

Jak to začalo

Fakta jsou jasná. V r. 1616 byl Galileo obviněn některými ze svých kritiků, že propaguje heliocentrismus, málo podloženou teorii, která odporovala znění Písma – podle Bible byla středem Vesmíru Země. Zajímavé je, že i jiní astronomové, ale i církevní hodnostáři v této době už věděli, že Koperníkův systém umožňuje nejpřesněji předpovídat polohy nebeských těles, avšak nebylo jasné, zda tato teorie odpovídá realitě. Nikdo totiž ještě nepředložil nezvratný důkaz, že Země krouží kolem Slunce.

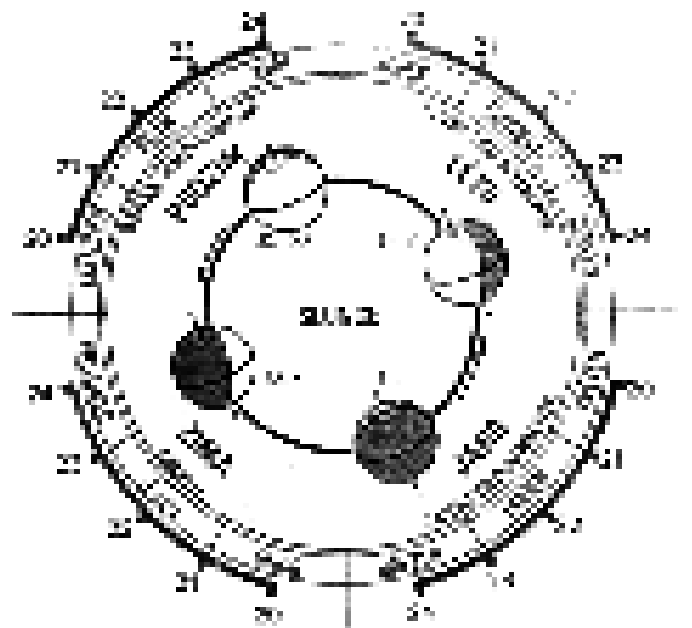
Galileo se odebral do Říma, aby heliocentrickou představu obhájil, a podařilo se mu získat pro svůj názor podporu některých vlivných teologů. Byli to např. kardinálové Roberto Bellarmino a Maffeo Barberini, kteří připustili, že bude třeba reinterpretovat některé biblické pasáže, pokud bude platnost Koperníkovy systému potvrzena. S Galileem se ale dohodli na kompromisu: Pokud nebude podán definitivní důkaz platnosti teorie, bude Galileo chápat heliocentrismus jako hypotézu a nikoli jako platný popis Vesmíru.

Problém důkazu

V r. 1624 byl Galileo přesvědčen, že jednoznačný důkaz našel. Situace byla také příznivá, protože jeho někdejší spojenec, Maffeo Barberini, se stal papežem Urbanem VIII. V tomto roce byl Galileo šestkrát na audienci u papeže a ujišťoval ho, že má přesvědčivý důkaz o pohybu Země. Papež si byl plně vědom teologických konsekvencí v případě přijetí nové teorie, a proto souhlasil s publikací Galileových názorů jen s podmínkou, že heliocentrismus bude Galileo popisovat jako užitečnou hypotézu, nikoli jako pravdu.

Galileo s přesvědčením, že má důkaz v ruce a že má pozehnání od papeže, publikoval v r. 1632 svůj *Dialog o dvou hlavních světových systémech*, vtipně konstruovanou rozmluvu mezi Simpliciem (geocentrický aristotelcián), Salviatim (heliocentrický kopernicián) a Sagredem (inteligentní a vzdělaný pozorovatel). Salviati systematicky vyvrací všechny Simpliciovy argumenty a končí Galileovým smrtícím důkazem, že Země krouží kolem Slunce.

Jenže věc měla háček, důkaz nedával žádný smysl. Pohyb Země totiž Galileo mylně odvozoval z dynamiky mořského příboje. Galileovi kritici tento „důkaz“ snadno vyvrátili. Bylo navíc zřejmé, že Galileo překročil slib, ke kterému se zavázal před 16 lety. Byl proto obviněn, že se dopustil hrubých urážek. Jednak neposlechl papeže, jednak prosazoval učení, které je v rozporu s Písmem.

Galileo byl povolán do Říma, aby se zodpovídal. Proces probíhal jako odborná bitva, kde se probíraly všechny technické otázky církevního práva, teologie i matematiky. Galileo nakonec přiznal, že zašel ve svých vývodech příliš daleko a že jeho důkazy skutečně nebyly spolehlivé. Všichni očekávali, že soud skončí kompromisem. Ale na poslední chvíli a z důvodů, které dodnes nejsou zcela jasné, inkvizice změnila názor a vynesla překvapivě tvrdý rozsudek: Galileo byl prohlášen za „podezřelého z kacířství“ a donucen, aby svou víru v heliocentrismus pod přísahou odvolal. Odvolání podepsal Galileo v červnu 1633.

Po soudu se Galileo vrátil do své vily u Florencie, kde strávil poslední dekádu svého života v domácím vězení a s příkazem, že o fyzice již nic dalšího psát nebude. Příkazy nerespektoval a sepsal *Rozmluvu o dvou nových vědách*, ve které v podstatě objevil kinematiku a nauku o materiálech. Dílo bylo publikováno v r. 1638 v Holandsku. Z čistě technického hlediska se Galileo právě tímto dílem nejvíce zasloužil o moderní vědu. Zemřel v r. 1642, v roce narození Newtona.

Galileův trest

Jak dnes máme hodnotit výši a příčiny Galileova trestu? Podle některých měl Galileo mimořádné štěstí, protože se případ odehrál v politicky snad nejhorší možné době, kdy byla katolická církevní hierarchie pod tlakem protestantské reformace jen málo přístupná jakékoli liberalizaci. Mnoho historiků se domnívá, že hlavní vinu na potrestání nese sám Galileo. Byl to nepochybně dravý sociální a politický „kariérista“ a jeho politické manévrování na italském renesančním dvoře mu přineslo mnoho vlivných osobních nepřátel. Galileo zřejmě doufal, že jeho (mylný) důkaz správnosti Koperníkovy teorie mu umožní vystoupit až na vrchol tehdejší mocenské pyramidy a že se stane oficiálním papežským matematikem/astronomem ve Vatikánu.

Podle jiných souvisel Galileův pád s jeho vztahem k papeži. Existují doklady pro názor, že se papež Urban VIII cítil oklamán Galileovým porušením slibem. Kromě toho se ho dotklo, že Galileo vložil některé Urbanovy výroky do úst Simplicia (= primitiv) na konci svého *Dialogu*.

Nejspíše tu však hrálo roli několik důvodů současně. Hlavním důvodem byla jistě Galileova pevná víra ve správnost heliocentrismu a jeho propagace této myšlenky. Paradoxní však je, že heliocentrismus v Galileově době již uvnitř církve získával stále více přívrženců, a je pravděpodobné, že by jej církevní hierarchie přijala jako součást církevní doktríny sama, kdyby nebyl Galileo postupoval tak razantně. Druhý důvod souvisí možná s tím, že si Galileo uvědomoval, že se církev musí reformovat a modernizovat, aby mohla úspěšně čelit protestantismu. Galileo věřil, že by teologii jako cestu k výkladu světa měla nahradit věda, a přijetí Koperníkovy myšlenky mohlo být prvním krokem. V této době určité slabosti církve chtěl zřejmě Galileo sám církevní doktrínu ovlivnit a věřil, že může svou autoritou a schopnostmi transformovat katolicismus. Četba Galileových spisů vyvolává silný dojem, že si Galileo myslel, že znalosti v astronomii a matematice dávají jemu i jiným vědcům speciální autoritu, aby se mohli vyjadřovat k teologickým záležitostem a radit Římu, jak vést církev. Proto zřejmě narazil na inkvizici.

Naneštěstí se později Galileův spor s církví stal populárním archetypem historického vztahu mezi vědou a církví, resp. náboženstvím. Nic ale není vzdálenější pravdě. Po většinu středověku i renesance až po osvícenství 18. století to byla především římskokatolická církev, která podporovala a rozvíjela výzkum. Nedávno publikoval John Heilbron, historik vědy, knihu nazvanou *The Sun in the Church*, ve které popisuje, jak církev v postgalileovské době pokračovala ve výzkumu heliocentrismu. Velké katedrály sloužily jako obrovské kamery. Proměřoval se průměr obrazu slunečního disku, vrhaného v různých ročních dobách malými otvory ve stěně chrámu. Změny průměru totiž musí být jiné v případě platnosti Koperníkova systému než v systému Ptolemaiova. Experimenty, které byly prováděny v letech 1650-1670, skutečně podporovaly představu heliocentrickou.

Jak je vidět, i klasický příběh konfliktu mezi vědou a náboženstvím není tak jednoduchý, jak se mnozí domnívají, a vyžaduje, jako mnoho jiných historických událostí, kritický, skeptický výzkum.

Skeptical Inquirer 5/2001, přeložil a zkrátil Jiří Heřt.

PŘÍPAD MADONY Z MEDJUGORJE

Raymond A. Eve

V našem klubu jsme už mnohokrát diskutovali o příčinách víry v paranormální jevy a uvědomili jsme si, že je to typicky multifaktoriální fenomén. Existují totiž desítky příčin, které souvisejí s našimi geny, historií, filozofií, psychologií, ekonomikou, výchovou, úrovní vzdělání, dnešní civilizací nebo s vlivem médií. Opatrně jsme definovali i faktory náboženské a politické, ale uniklo nám, že mohou být někdy dominantní a že ke vzniku, nebo přesněji k šíření paranormálních projevů může vést i napětí sociální a etnické. Takovým příkladem je zjevení a kult Madony z Medjugorje.

Zjevení Panny Marie není nic nového. V r. 1858 se Panna zjevila třináctileté Bernadettě Soubirousové v jeskyni u Lourdu. Událost měla své politické pozadí, jak ukázali moderní historikové. Ve skutečnosti je to „příběh o Francii“, o snaze katolické církve upevnit svou pozici v porevolučním období. V Portugalsku se Panna zjevila v r. 1917 ve vesničce Fatima po dobu půl roku třem dětem. Později je navštěvoval chlapec, „Anděl Míru“, a také zde byl záhy případ intenzivně zpolitizován. Bylo to v době vrcholící totality po revoluci r. 1910, kdy došlo k odluce církve a státu a k potlačování náboženské víry.

Tu udržovali a bránili jen chudí venkované. Stát se snažil šířící se zprávy o zázraku potlačit. Děti byly zatčeny, a bylo jim dokonce vyhrožováno smrtí. Jisto je, že zjevení Panny Marie, události kolem této události a násilné kroky úřadů posílily víru vesničanů.

Ve vesnici Medjugorje, v tehdejší Jugoslávii, se zjevila Panna Marie v r. 1981. Bylo to v červnu, kdy ji uviděla patnáctiletá školačka Ivanka, které v té době právě zemřela matka. Ivanka o zjevení referovala nejprve jako o „naší mamince“. V příštích dnech viděly zjevení i další děti a tvrdily, že Panna, kterou nazývaly „Naše paní“ přinášela poselství naděje a míru vesničanům. Záhy do Medjugorje začaly proudit po stovkách vesničanů z okolí, aby sami Madonu spatřili, pak tisíce katolických poutníků. Dodnes jich byly miliony a místo zjevení se stalo téměř stejně významným centrem jako Vatikán.

Straničtí a státní funkcionáři považovali případ za pokus katolických nacionalistů obnovit postavení církve. Proto se už po osmi dnech snažila policie děti zatknout a dav rozehnat. Marně, zpráva se už rozšířila, nadšení lidí bylo příliš velké. Děti při zásahu ochránil v kostele františkánský kněz, který prohlásil, že ho k tomu přiměl hlas boží. Podle názoru mnoha historiků to

byl první krok k přivlastnění zjevení Madony církví. Panně se zřejmě v chrámu zalíbilo a od té doby se dětem objevovala právě tam. A zřejmě se jí zalíbilo i v politice. V téměř denních poselstvích např. zvěstovala, že Západ ztratil víru a že se pravými křesťany stanou Rusové. Od té doby je zjevuje Panna dodnes, a stále častěji se objevují i zázračná vyléčení. Kříž na nejbližším návrší se občas mění ve světelný sloup a slunce tančí na nebesích, podobně jako kdysi ve Fatimě.

Jak máme případ interpretovat? Nesporně měl rovněž své hluboké politické a etnické kořeny. V době turecké nadvlády byli chorvatští katolíci vystaveni útlaku po téměř čtyři století. Když v r.1941 instalovali nacisté na Balkáně chorvatský stát, trpěli naopak především pravoslavní Srbové. Napětí na Balkáně mezi třemi etniky narůstalo. A v r.1945, kdy vznikla komunistická Titova Jugoslavie, se situace dále zhoršila, protože náboženství bylo potlačováno ještě silněji a jeho vyučování ve školách bylo zastaveno. Náboženskou víru se však přesto na Balkáně potlačit nepodařilo, doutnala pod povrchem.

Zárok místních stranických a státních úřadů lze vysvětlit snadno. Obávali se obnovy, *revitalizace* náboženského cítění. Tento fenomén je dnes popisován sociology a antropology pod názvem „*revitalizační hnutí*“ jako spontánní projev původně dominantní, později utlačované populační skupiny, který záhy mění svůj prvotně duchovní, náboženský charakter protestu v politické hnutí. Typickým případem byla např. revolta otroků afrického původu proti koloniální nadvládě v karibské oblasti. I současné moderní kreacionistické hnutí v USA lze považovat na projev revitalizace původní víry, která v USA dominovala v 19. století.

Paranormální představy, prožitek zjevení nebo zázraku, to jsou ovšem obvykle individuální záležitosti nebo vznikají uvnitř malých lokálních skupin a zůstávají na ně omezeny. V uvedených případech však jejich rychlé a neobvyklé rozšíření souvisí s makroúrovňí sociálně kulturních proudů. Prvotní setkání s Pannou bylo zřejmě i zde způsobeno osobními, individuálními faktory - Ivanka právě ztratila matku. To, že Pannu „viděla“ nejprve mladá dívka, nepřekvapuje. Zázraky a zjevení zažívají většinou právě děti, mládež, která snad cítí intuitivně napětí doby a blížící se válečné hrůzy, a navíc má potřebu seberealizace. „Naše paní nám nabídla mír, a lidem, kteří žili v neustálém strachu a bojích, vrátila pocit hrdosti,“ tvrdila později Ivanka. Prvotní mystická zkušenost mladých byla však v době sociálního a etnicko-náboženského napětí a nenávisti, v době, kdy byl rozpad Jugoslávie bezprostřední a kdy se Medjugorje mělo stát součástí muslimské Bosny, rychle přivlastňována dospělými a náboženskými i politickými autoritami, a využita v jejich prospěch. Chorvaté cítili, že jim přijetí Madony a jejích zázraků přinese určitou výhodu před Srby a Muslimy, a také že jim to bude oporou v jejich opozici proti sekulární vládě.

Tento vývoj však nebyl bez ironie. Zatímco zjevení Panny bylo zprvu chápáno jako poselství míru a lidskosti, podle dalšího vývoje a z pozdější perspektivy je lze chápat jako symbolickou zbraň mířící k masové destrukci. Příklad nepochybně přispěl k vědomému a podvědomému zvyšování napětí v oblasti, které později vedlo ke smrti tisíců.

Význam Medjugorjského fenoménu přesahuje daleko hranice Balkánu. Byl do značné míry živěn napětím mezi balkánskými křesťany a Muslimy, ale na druhé straně přispívá ke zvýšení napětí mezi těmito skupinami v celém světě. Nelze vyloučit, že se po září 2001 objeví další pseudovědecké představy a fenomény, které se mohou stát symbolickými zbraněmi - zbraněmi víry, jejichž kořeny bude nutno hledat v napětí a konfliktu mezi dvěma dnes neaktivnějšími náboženskými formacemi. Nejen antrax a letadla, ale i paranormální představy se mohou stát mocnými zbraněmi.

Podle článku ve Skeptical Inquirer 6/2002 Jiří Heřt.

Z AKTIVIT DR. STANISLAVA LIBOVICKÉHO

RNDr. S. Libovický patří k našim neaktivnějším skeptikům, bojovníkům proti pseudovědě a paranormálním názorům. Denně sleduje naši paranormální scénu, všechna média, zachycené para-jevy analyzuje s poukazem na vědecké znalosti, přírodní i státní zákony i na kritický rozum. V r. 1994 vydal vlastním nákladem sborník *Okultismus a věda*. Se svými rozbory, stížnostmi, peticemi a žalobami se obrací na autory bludů, na redaktory, na naše odborné instituce i úřady včetně těch nejvyšších. Bohužel jen s občasným úspěchem, právě tak jako

my ostatní, ať už jako jednotlivci nebo jako SISYFOS, občanské sdružení. Protože chceme, aby se s jeho zprávami seznámila i širší skeptická komunita, připravili jsme po úpravě z jeho přepisů a dopisů několik výňatků.

Klekánice

Česká televize, 1. program, 7. ledna 2003, 22.05

Moderátorka Jana Lorencová:... „Je tady první Klekánice r. 2003, pořad, který už 8 let bojuje s podvody, nepravostmi

a křivdami na bezbranných. Mezi ně patří i dnešní případ... černošského lékárníka Nestora Hougbedjeho, potomka beninského krále... Vyrábí podle vlastních receptur léčebné kosmetické přípravky, které pomohly stovkám pacientů s nemocemi kůže. V ČR vystudoval farmacii a otevřel i lékárnou. Pak jej ale vyhodili z lékárnické komory a kdosi neznámý mu lékárnou vypálil. Aby toho nebylo málo, čelí dnes obvinění z nedovoleného podnikání...“

Dagmar Jírová, Státní zdravotní ústav: „Ty výrobky obsahují látky zakázané v kosmetických prostředcích, jako jsou kortikoidy a dehet.“

Marie Nedvědová, státní zástupkyně: „V současné době bylo sděleno obvinění pro trestný čin nedovolené podnikání podle §118...“ (a pro řadu dalších trestných činů)

Nejpodstatnější z celého pořadu bylo podání „důkazu“ absence kortikoidů v přípravcích. Obsah kortikoidů kontrolovala homeopátka Alena Šárková pomocí přístroje ACUCOMB AC/V2 pro Vollovu elektroakupunkturu. Televize o „analýze“ informovala takto:

Reportér: „Doktorka Alena Šárková analyzovala výrobky na základě testu, který byl vyvinut vědci pro kosmonauty... Jde o homeopatickou metodu.“

Alena Šárková: „Jestliže je ten lék dobrý, tak se dostávám tady na hranici 40. A jakýkoli lék, který je vhodný pro pacienta, je nad 40. Jestliže si tam já dám jakýkoliv kortikoid, tak se dostávám do stavu, kdy ručička klesá pod 40... A z tohoto jsem schopna říct, že ty kortikoidy tam nejsou.“

Reportér: „U každého léku s kortikoidy klesala hodnota pod pozitivní mez. Přípravky Hougbedjeho však vždy vyhovovaly. Jak si ale potom vysvětlit, že jiní odborníci tvrdí, že Hougbedjeho léky zakázané kortikoidy skutečně obsahují?“

Přístroj pracuje podle firemních návodů takto:

Testovaný lék, zatavený (!) do ampule se vkládá do „voštiny“ přístroje. Z něj vycházejí dva vodiče. Jeden je zakončen dutou elektrodou, již pacient drží v ruce. Druhý vodič je zakončen kovovým hrotem, kterým se operátor při měření dotýká tohoto (údajně) akupunkturního bodu na kůži pacienta, jenž (údajně) odpovídá tomu tělesnému orgánu v těle pacienta, jenž má být lékem ovlivněn. Ručka měřidla (údajně) svou výchylkou ukáže vhodnost testovaného léku pro léčení daného orgánu pacienta... Výchylka ručky měřidla je (údajně) ovlivněna biorezonancí mezi tělesným orgánem pacienta, jenž má být léčen, a vzorkem léku, případně číselným kódem jeho vlastností.

Jde o snad nejabsurdnější léčitelskou metodu, jejíž princip je nesmyslný z elektrotechnického i medicínského hlediska. (Podrobnou analýzu metody viz v knize: J. Heřt, J. Hnízdil a P. Klener: Akupunktura, mýty a realita. Galén 2002)

Přesto byl přístroj našimi úřady schválen k používání:

Státní ústav pro kontrolu léčiv

Šrobárova 8, 10041 Praha 10, Česká republika

Rozhodnutí

při poskytování zdravotní péče

Použití prostředku **zdravotnické techniky: Acucomb AC/V2**

Výrobek: Přístroj pro elektroakupunkturu ACUCOMBAC/V2

Výrobce: Jaroslav Průcha, EMBITRON, Blovice, ČR.

O jehož povolení podal žádost: Jaroslav Průcha, EMBITRON, Hradiště 73, 33601, Blovice, IČO 10360174, která byla doručena Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv dne 3. 12. 1997

se povoluje

a toto povolení se eviduje pod číslem 92/129/98-IIB.

V Praze dne 22. 4. 1998

MUDr. Milan Šmíd CSc., ředitel, Státní ústav pro kontrolu léčiv.

Dr. Libovický proti tomuto rozhodnutí protestoval a obrátil se i na Vědeckou radu AV ČR. Bez efektu, stejná praxe ústavu trvá dál. V USA ovšem přístroje pro Vollovu elektroakupunkturu, založené na kombinaci homeopatie a psychotroniky, i podobné přístroje biorezonanční schváleny orgánem Food and Drug Administration nejsou a dovoz je nezákonný. (Negativní jsou např. i stanoviska německých státních i odborných lékařských orgánů i jiných - pozn. JH)

Marně také už od jara 1995 žádá dr. Libovický odpověď od Ministerstva zdravotnictví ČR na otázku, „z kterých stanovisek expertů Ministerstvo vychází při svém hodnocení homeopatie“.

Na trestní oznámení dostal dr. Libovický odpověď z Obvodního státního zastupitelství, že homeopatie byla v ČR zlegalizována (!) tím, že některé zdravotní pojišťovny začaly homeopatika proplácet. Městské státní zastupitelství toto rozhodnutí potvrdilo.

Proto se nyní dne 12. ledna 2003 obrátil dr. Libovický přispisem na Českou televizi Ostrava, dramaturgii pořadu Klekáníce a kopii zaslal Veřejnému ochránci práv.

Věc: Česká televize a Ministerstvo zdravotnictví ČR porušováním platných zákonů pokračují ve svém protivědeckém tažení. Zdůvodnění: Podle zákona č. 39/2001 Sb o České televizi, §2 „Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů...“. Během výše popsaného vysílání televize předváděla testování inkriminovaných přípravků dr. Hougbedjeho pomocí přístroje ACUCOMB AC/V2. Tato část byla podle mého názoru nejdůležitější z celého pořadu, protože na základě těchto testů bylo *údajně* prokázáno, že v přípravcích dr. Hougbedjeho nejsou kortikoidy, což je hlavní výtkou státních orgánů proti němu.

Případ je klasickou ukázkou českého přístupu k nesporně šarlatánské metodě. Je schválena státním úřadem jako léčebný prostředek a zřejmě i z tohoto důvodu je mnohými lékaři i novináři vnímána jako vědecká metoda, nadřazená lékařské diagnostice a chemické analýze. Je také ukázkou marného dlouholetého snažení kritiků. Případ jsme mohli jen načrtnout.

JL - technologie

Analogický je postoj českých úřadů v následujícím případě: Údajná duchovní interakce s neživými předměty není nic neobvyklého. Firma Libena z Berouna vydělává tím, že *údajně* shromažďuje z vesmíru kosmickou léčivou energii a vysílá ji svým zákazníkům, jež má po celém světě (JL- technologie). Podle pořadu ČT Nadoraz z 4.5.1998 přijímal tuto léčivou energii z Berouna také motor kamionu pana Karla Lopraise v Africe, čímž byly *údajně* umožněny jeho úspěchy v rely Paříž-Dakar. JL – technologii schválily do užívání v České republice následující orgány Ministerstva zdravotnictví: *Hygienická stanice hl. města Prahy* (1345/208/245.1), *Státní zdravotní ústav* (Sekt. 1014/97/13.6), jeho *odbor hygieny, epidemiologie a mikrobiologie* (HEM-360-L11.7-27928/97). Systém JOINT LINE byl zařazen do „Standardní klasifikace produkce“ – služby přispívající k dobré kondici, kategorie 93.004.10. Mají „Shodu – CCZ“ a „Konformitu – EU-CE“. Jde o osobní ochranný prostředek.

Bezzubá legislativa

Šíření paranormálních názorů a přístrojů mají zčásti na svědomí i naši poslanci, protože jejich novely zákonů znemožňují potřebnou kritiku.

Starý zákon č. 81/1966 Sb. *O periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích* (ve znění novel 84/1968, 127/1968, 99/1969, 131/1970, 146/1971) stanovil v §2, že: **Posláním periodického tisku a ostatních hromadných informačních prostředků je poskytovat včasné, pravdivé, všestranné a co nejuplnější informace o událostech ve všech oblastech života v Československé socialistické republice i v zahraničí.**

Už v r. 1987, kdy si dr. Libovický stěžoval na propagaci pseudovědeckých okultních lží v televizi, obdržel odpověď z Generální prokuratury: „Všechny informace podávané televizí i ve zpravodajských pořadech jsou pouze něčími názory, proti kterým není možno nic namítat.“

Po listopadu 1989 se možnost obrany občanů proti zvlášť médií podstatně zmenšila tím, že toto stanovisko GP byla zabudováno do novely 486/1990 Sb. „tiskového zákona“ č. 81/1966. Bylo totiž vynecháno citované ustanovení §2. To média pochopila tak, že nadále již mohou i vědomě poskytovat lživé (šarlatánské) nebo jednostranné informace... Tohoto stanoviska zneužívají dodnes i obě média veřejné služby přes dosavadní platnost ustanovení §2 zákona č. 484/1991 Sb. O Českém rozhlasu, že „Český rozhlas poskytuje službu veřejnosti České republiky tvorbou a šířením rozhlasových programů na celém území České republiky. Jeho posláním je poskytovat objektivní, ověřené, všestranné a vyvážené informace pro svobodné vytváření názorů. ...“

I mediální pracovníci si byli vědomi nesprávnosti novely tiskového zákona z roku 1990 a tak o novém tiskovém zákonu

se vedla řada debat... Bohužel žurnalistická loby zapracovala dobře a do definitivního znění zákona 46/2000 Sb. ze 22.2.2000 *o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů* (tiskový zákon) se v předchozích odstavcích uvedený princip nedostal a jedinou možností obrany občanů proti nezákonné mediální manipulaci je nyní jenom právo na odpověď, a to jen v případech, týkajících se práva osob, zakotvené v §10:

Jestliže bylo v periodickém tisku uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby, anebo jména nebo dobré pověsti určité právnické osoby, má tato osoba právo požadovat na vydavateli uveřejnění odpovědi. Vydavatel je povinen na žádost této osoby odpověď uveřejnit.

Vzhledem ke znění stávajícího tiskového zákona si nelze vynutit uvedení zkreslujících informací nebo informací odporujících skutečnosti na pravou míru. Tímto zákonem média získala mocný nástroj na manipulaci vědomím občanů. Těžko totiž samotný okultní přístup může poškodit něčí čest.

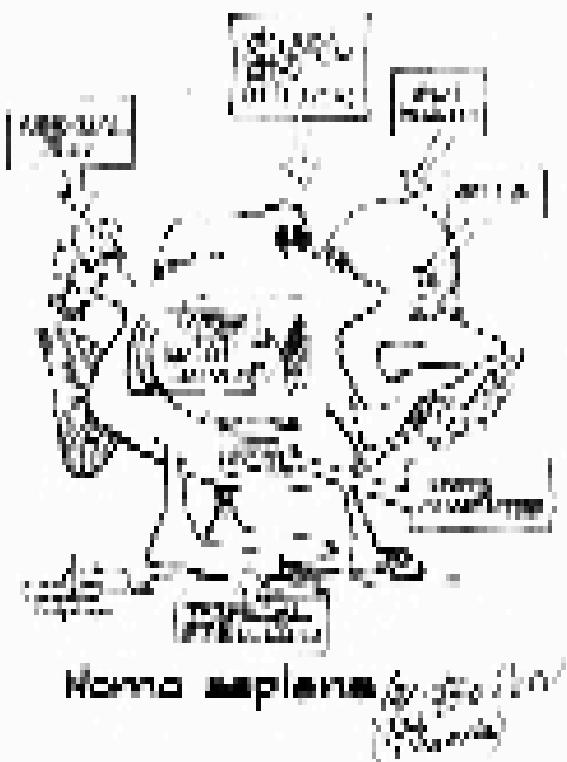
Podrobnější informací včetně řady příkladů nemožnosti docílit nápravy uvedl dr. Libovický ve svých „Poznámkách k úloze médií v České republice“.

S žádostí o přepis celého televizního programu Klekánice i o podrobnou analýzu legislativy, týkající se médií se mohou případní zájemci obrátit na redakci Zpravodaje SISYFOS nebo přímo na dr. Libovického, U Kanálky 5, 12000 Praha 2.

UNINTELLIGENT DESIGN

Paul Giles

Jistě jste už slyšeli o teorii, kterou navrhli zastánci nové formy kreacionismu, „*Intelligent design*“. Podle jejich názoru vytvořila svět a život v něm bytost s neuvěřitelnou inteligencí, obrovskou

Převzato z časopisu *Sceptical Inquirer* s laskavým svolením autora.

mocí a, jak předpokládám, i pořádným egem. Nikdo z nich ovšem netvrdí, že jde o Boha, i když se podle popisu práce nezdá, že by existoval jiný vážný kandidát na tento post, kde je kvalifikací „nezbadatelná tajemnost a hluboký, hřmící hlas“.

V současné době hodlá Státní výbor pro vzdělávání v Ohio, kde žiji, zařadit *Intelligent design* do vědeckého kurikula škol a přeměnit tak Ohio na nové bojiště války mezi evoluční teorií a kreacionismem. Protože se mi nelíbí, že se převlečení kreacionisté dopláží až k prahu mého domova, rozhodl jsem se jejich „inteligentní plán“ trochu prověřit jejich vlastní metodou, tedy bez jakéhokoli vědeckého důkazu, ale zato s patřičnou dávkou imaginace a chuce. Strávil jsem na internetu celé hodiny, a dvakrát tolik hodin navíc hubením různých inzerátů a pornografických webových stránek, než jsem dospěl k jedinému logickému závěru: pokud tu vůbec byl nějaký plán, tak to byl ten nejméně inteligentní, jaký vůbec bylo možné vymyslet.

Intelligent design vychází ze dvou hlavních předpokladů. Prvním je víra, že ona všemohoucí, vševědoucí bytost, která ovšem není Bohem (pro jistotu, abych nebyl nařčen ze sexismu, ji nazvěme třeba Božkou), vytvořila vesmír jen proto, aby jej učinila pohostinným pro život. Chvályhodný počin. „Inteligentní plánovači“ to nazývají antropickým principem. Božka tedy vytvořila nebe a Zemi. Byl však její kosmologický dizajn inteligentní? Nezdá se. Především je všechno moc daleko. Čtrnáct miliard světelných let ke kraji vesmíru! Jak si mohla Božka myslet, že se tam dostaneme, když omezila rychlost pohybu ve vesmíru rychlostí světla? I k Andromedě, nejbližší galaxii, by to trvalo 2,2 milionů světelných let. Dost bychom zestárli. K nejbližší hvězdě Alfa Centauri je to sice jen 4,3 světelných

let, ale jsou tam snad motely, čerpací stanice nebo supermarkety? K planetám naší sluneční soustavy se sice snad dostaneme, ale kdo by si chtěl zařídil domácnost na Neptunu, Saturnu nebo Jupiteru, ve zmrzlých skalách nebo na plynové kouli? Venuše by nás uvítala skleníkovým efektem, Mars by snad přátelsky přivítal jen bakterie a na Merkuru dosahuje teplota 420°C, i když se říká, že je to jen suché teplo. Naším domovem zůstane asi jen Země. Plán vesmíru není jen neinteligentní, řekl bych dokonce, že je kosmo-nelogický.

Druhým předpokladem plánu je, že život, zejména pak Homo sapiens, je příliš složitý na to, aby prostě a náhle povstal. Božka jistě musela na vytvoření plánu vynaložit hodně času a umu. Ale bylo její dílo skutečně to nejlepší? Obtěžovala se vůbec tím, aby se před stavbou na své plány ještě podívala? A použila ten nejjemnější materiál? Nebo spíše koupila nějaký šunt od státního podniku? Moc nad tím asi nepřemýšlela.

Podívejme se, jak to dopadlo. Udělala nás dvounohé. Když jsme byli malí, tak jsme padali na nos. Až zestárneme, budeme padat zase. Já nejsem ani mladý ani starý, a také jsem včera dvakrát upadl. A i když zrovna nepadáme, jsme hrozně pomalí. Ani v tretrách za 300 dolarů neutečeme čtyřnohým šelmám, nehledě k tomu, že narážíme hlavou do větví nebo do rámu dveří. Dvounohost nebyla tím nejlepším nápadem.

Za druhé nemůžeme dýchat vodu. Jen blázen mohl vymyslet, že budeme dýchat jen kyslík a že nás posadí na planetu, kde je 75% vody. Božka nám sice dala slepé střevo, ale nenapadlo ji přihodit ještě pár žáber. Vševedoucí, vskutku.

A za třetí je tu problém sexuálního rozmnožování. Jak je to neefektivní, když musí být dva na udělání jednoho potomka! A jaké to dělá problémy! Manželka mi pořád vyčítá, že můj podíl je zanedbatelný, že jsem to zvládl za pár minut, ale ona,

chudák, žila s břichem v nepohodlí celých devět měsíců a musela dávat pozor na to, aby udržela na dvou nohách balanc a nepředpadla, zatímco já si vesele běhal po hospodách, popíjel pivo a vychloubal se svou plodností. Kdyby byla Božka plánovačem skutečně inteligentním, množili bychom se asexuálně. Výhody jsou zřejmé. Zmizelo by stigma svobodných matek a zmizel by problém s klonováním, protože bychom všichni byli jen genetickými kopiemi jednoho Adama a nemuseli bychom si říkat: Jak by byl svět krásný, kdyby byli všichni jako já.

A za čtvrté, jen ten, kdo nic neví o metodách konstruktérů automobilů a počítačů, mohl vytvořit tak obsoletní stvoření, jakým je člověk. Každou chvíli onemocníme, tloustneme, plešatíme, bez brýlí nevidíme, padají nám zuby, kosti křehnou, kůže vadne, potence rovněž (kdybychom byli asexuální, tak by to nevadilo), artérie se ucpávají, smysly otupují, mozek se svraštuje, paměť vynechává a děti nás přestávají navštěvovat. Kdyby to byla Božka, kdo nás vytvořil, už by na ni u soudu bylo plno žalob, zdůvodněných a trestných. Byla by odsouzena k náhradě škod včetně opravy všech našich defektů, k veřejné omluvě a k závazku, že po dobu nejbližších pěti miliard let se nepokusí o návrat do kreačního byznysu, a pak jen pod přísným dohledem státního výboru expertů.

A vůbec nejpádnějším argumentem je to, že myslíme. Experimentujeme, objevujeme, teoretizujeme, extrapolujeme, předpovídáme. Kdybychom skutečně byli výsledkem mistrovského plánu, pak by nás byla Božka vytvořila jako tvory nemyslící, abychom nikdy nemohli pochybovat o její existenci. *Intelligent design*? Těžko. Alespoň do té doby, než mi narostou žábry, abych mohl dýchat pod vodou.

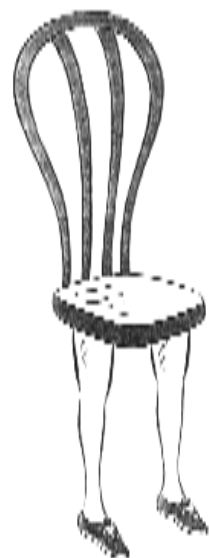
Skeptical Inquirer 6/2002. Přeložil Jiří Heřt.

EVOLUČNÍ PŘETLAK

Marek Hofman

Nejvíce jsem dupala, když slon zatroubil k útoku na ten jejich vrchol evoluce, to jsme dupali všichni a ptáci tleskali křídly a šneci a ryby a pulci jen smutně koukali, protože neměli čím dupat nebo tleskat, ale z očí jim přes ten smutek vyzařovala síla souhlasu.

„Jakýpak vrchol evoluce, když lidi mají jen dvě nohy. To dá rozum, že na dvou nohách nic nemůže fungovat. To ani židle by se na dvou nohách neudržela,“ namítla myš.

V tu chvíli nastala hádka, opice a klokan se cítili dotčeni, ptáci se naštvané načepýřili a uražené byly i ryby, protože ty nemají ani jednu nohu a už se zdálo, že se celosvětový kongres s ostudou rozpadne.

„Omlouvám se všem, já jsem lidi za vrchol evoluce neprohlásil, to říkají ti nadutci sami o sobě, sami se pasovali za vládce tvorstva na zemi, i když mají jen dvě nohy,“ zatroubil znovu slon, „a přitom se o nic neopírají, jako zvířátka, ani nedrží balanc svými křídly, zpychli na těch svých dvou nohách bez opory,“ a slon pohlédl káravě na myš, která ten nesvár způsobila.

„Co to je, ta evoluce?“ zeptala jsem se kolegy šimpanze, zatímco za předsednickým stolem to dál vřelo.

Ukázal mi obrázek, kde byla myš, kočka, pes, kůň, slon a taky opičák. „Nejdřív, tak před sedmdesáti milióny let, jsme byli něco jako větší myška, my savci, jako druhy,“ vysvětlil mi šimpanz. „Proto teď byla ta myš jako zástupce starého druhu tak nafoukaná.“

A já na to: „Byli jsme jako druhy, to chceš říct?“

„Jo druhohory,“ neposlouchal šimpanz, „odkud to víš, kde jste se to vy, ovce, učily o druhohorách?“

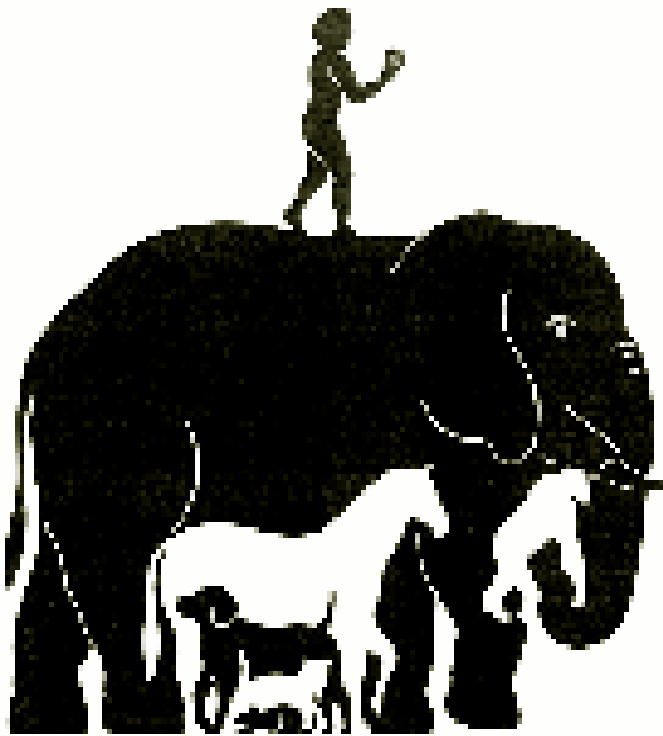
Nerozumí mi, pomyslela jsem si, jakýpak hory, když jde o tu evoluci a on dokonce říká něco o druhých horách. „Tak o té evoluci,“ vybídla jsem šimpanze.

„Z té myši jsme se pomalu vyvíjeli, stejně jako to je na tom obrázku. Až nakonec z nás byl slon, nebo opičák, a tak.“

„To mi chceš namluvit, že z tak velkého a chytrého zvířete, jako je slon, vzniknul nakonec člověk?“ zeptala jsem se nevěříčně.

„Proč ne, když na začátku všeho vývoje byla mrňavoučká buňka.“ Ale to už naše povídání přerušil pořadatel pes. Štěkl, abychom dávali pozor, protože předsednictvo se už také uklidnilo, a teď že přijde to nejdůležitější.

„Ptáte se, proč musíme na lidstvo zaútočit? Protože nám ve vývoji překáží. Máme ověřené doklady, že ve zvířecí říši vzniká evoluční přetlak, už dávno by lidi byli vystřídáni novými, schopnějšími a inteligentnějšími druhy, ale oni se brání, vybíjejí už jen první náznaky nové evoluce zvířátek, a tak evoluční přetlak zbytnuje a hrozí záhubou nám všem. Pryč s lidstvem!“ zakončil

svůj revoluční projev kůň, zobrazovaný dosud jako věrný sluha člověka. No to už na tom něco musí být, pomyslela jsem si, když i kůň vyzývá k revoluci proti lidem.

„Za-hu-bit, za-hu-bit,“ rozléhá se sborově po celých kongresových pláních.

„Zahubit, to jo, ale jak?“ mňoukla moudrá kočička.

„Ukradnem jim ten nástroj, kterým se povýšili na pány tvorstva,“ navrhla hlubokým hlasem gorila.

„Myslíš pušky, chlívky, jatka a klece zoologických zahrad?“ zeptala jsem se.

„Ne, protože to, o čem mluvíš, ovečko, a všechno ostatní, vzniklo až potom, co si lidi vymysleli vědu. Ukradnem jim vědu,“ houkla moudrá sova.

„Copak to jde, ukrást vědu? Ta není jako kus žrádla, nebo jako balon, ta je snad schovaná někde v hlavě,“ píslk delfín.

„Utrháme jim hlavy,“ zvolal lev.

„Postřílejte nás dřív, než urveme hlavu druhému člověkovu po tom prvním. Projde nám to každému jen jednou,“ zařval tygr, který má své zkušenosti, je prý na vyhnutí. A nastala vřava, jak se kamarádi předháněli v návrzích, jak člověka zbavit hlavy.

Pořadatelští psi se mohli uštěkat, když se snažili zjednat klid.

„Když vědu nejde ukrást, musíme lidi přesvědčovat, že jim věda škodí, a když se budeme hodně snažit, tak lidi přestanou vědě věřit,“ zašeptal v nastalém klidu ještěř bazilišek.

„A pak je porazíme,“ zatroubil slon, „protože bez vědy budou lidi bezbranní a my je svou silou smeteme z planety.“

„Evoluční přetlak přece jen zvířezí,“ ukončil šimpanz náš celosvětový kongres a my, celá zvířecí říše, jsme skandovali E-VO-LU-CE. Lidská Četka se buď přeslechla, nebo vznikl překlep. V novinách psali o skandování „revoluce“.

Tak vznikla revoluce zvířátek.

Naučení:

Že se zvířátkům jejich revoluce daří, o tom svědčí nebývalý rozvoj alternativních fantasmagorií.

Z připravované knihy „Bajkyčky z alternativního pytle“.

Obrázky U. G. Sato.

O VLIVU HVĚZD NA DĚNÍ NA ZEMI

Polemika RNDr. Jiřího Grygara, CSc.,

a výzkumníka v oblasti paranormálních jevů, psychotronika doc. RNDr. Ivo Chudáčka, DrSc.

Milan Urban

Krátký článek v novinách informoval, že tato polemika se bude konat 21. ledna v Berouně. To by mohlo být zajímavé, řekl jsem si a jel jsem si polemiku poslechnout. Vlastním podnětem k pozvání Jiřího Grygara a Ivo Chudáčka byl článek v časopise Jiřího Wojnara, ve kterém byly „zasvěcené“ údaje o konci světa, ke kterému má dojít v březnu tohoto roku. Autor měl mnoho titulů, a i proto udělal článek na organizátorku večera paní Marii Holečkovou, spisovatelku, fotografku a vydavatelku z Berouna, silný dojem. Protože pana Grygara zná, pozvala ho zaujmout stanovisko a ve snaze po objektivitě a „vyváženosti“ pozvala i pana Chudáčka.

Úvodní slovo měl doc. Chudáček. Mluvil velmi dlouho (na můj vkus) a paní Holečková ho nedokázala – snad z ohleduplnosti k panu docentovi, zastavit. Tak tomu bylo vždy, když se dostal pan docent ke slovu, i když postupně se paní Holečkové přece jen dařilo jeho projev časově trochu omezit. Jen heslovitě uvedu pár postřehů, které jsem si poznamenal:

Doc. Chudáček učil na vysoké škole a mnoho pozdějších vědců učil. Jeho přístup k vědě (na rozdíl od vědců), je holistický. Je odborníkem „na čtvrtou“ dimenzi. Vědci jsou vázáni solidaritou (což má být pro poznání nevýhodné). Duše uvízlé na Zemi chtějí dělat dobro, aby odčinily zlo zemřelého člověka a mohly se tak od Země odpoutat.

Kuriózní bylo, že o vlivu hvězd na dění na Zemi se vůbec nemluvalo, vše se točilo kolem možnosti konce světa.

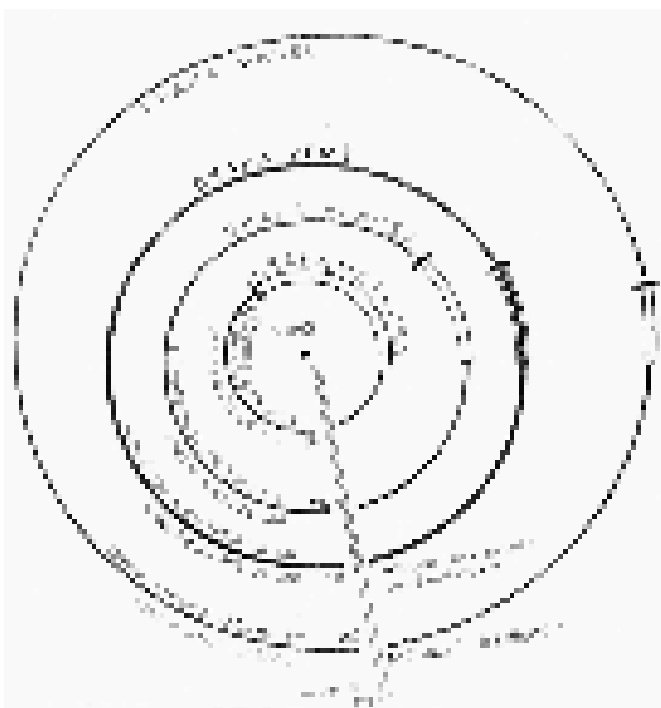
Doktor Grygar mluvil věcně. Vysvětlil, jaká je pravděpodobnost srážky nějaké planety nebo jiného tělesa z kosmu se Zemí; jaká je časová perioda srážek, ke kterým už došlo; riziko srážky s menšími kosmickými tělesy a zda je v silách člověka jim předejít; jak věrohodný může být článek o konci světa. Pěkně vysvětlil, proč i vědec může být věřící; proč – při rostoucím poznání – se vynořuje o to více otázek. Proč je ošidné, věřit textu jen proto, že autor má řadu titulů – v tomto směru vzpomněl Alberta Einsteina. Užívá se převážně jen jeho jméno, bez titulů.

Pro dotazy mnoho prostoru nebylo. Za sebe jsem se doc. Chudáčka zeptal, na jaký výzkum dostal od EU grant (zmínka o tom byla ve zmíněných novinách). Zkoumal prý Kirlianův jev. V Německu ho prý využívají, mají na to přístroj, jehož pomocí lze provádět diagnózu nemocí. Jeden z posluchačů panu docentovi sdělil, že pokud budou paranormální teorie vědou neuchopitelné, nevedou k ničemu. Kdyby jim dokázali dát konkrétní podobu, věda by si pak již poradila, jak je využít. Nabízela se řada dalších dotazů. Např. názor jiných mystiků či léčitelů na uvízlé duše je ten, že naopak člověku škodí a oni tohoto člověka dokážou „přisedlých“ duší zbavit. Byl bych se např. ještě zeptal, jak to doc. Chudáček myslí s tou solidaritou vědců, která škodí a i vysvětlení holistického přístupu by mohlo být zajímavé. Léčitelé používají často tohoto pojmu jako frázi a dovedou říci většinou jen to, že „léčí celého člověka“. I když podobné diskuse nejsou příliš užitečné, protože – řečeno s Miro-

slavem Holubem – jde o diskusi intelektu s ječením sirén, je přece jen potřebné občas slyšet slova, uvádějící fantazie na pravou míru.

Celkový dojem byl pro mne radostný. Posluchači tleskali jen Jiřímu Grygarovi (několikrát), Ivo Chudáčkovi ani jednou. Samozřejmě i Ivo Chudáček měl v sále své stoupence. Přímo přede mnou seděla pohledná, sympatická paní, která neustále souhlasně kývala hlavou, když pan docent mluvil. Nejprve jsem si myslel, že to je nějaký třes, ale nebyl. Na závěr předvedl doc. Chudáček v činnosti svůj pendul a konec světa určil na pozdější dobu (cca. na rok 2035). Srovnání projevu Jiřího Grygara a Ivo Chudáčka stojí též za zmínku. Pan Chudáček neřekl snad jedinou souvislou větu, stále odbočoval, takže se domnívám, že i ten, kdo se v jeho názorech lépe orientuje, mohl stěží sledovat nit. Navíc jazyk se blížil jazyku hostince IV. třídy. Také své tělo nedokázal udržet chvíli v klidu, stále se nějak kymácel. O to více vynikl věcný, klidný a kultivovaný projev Jiřího Grygara.

Moje stručná informace o polemice si nečiní nárok na přesnost a úplnost. Chtěl jsem se jen podělit o pár dojmů a na událost upozornit. Přítomen byl i záhadolog Otmar Dvořák, který se ale polemiky příliš nezúčastnil.

Z DRUHÉHO BŘEHU

Šarlatánství na českých univerzitách

Už jsme si zvykli, že na některých fakultách, třeba té přírodovědecké, má paravěda trvalý domov, ale dveře jí doširoka otevírají i další vědecká centra. Na Filozofickou fakultu sice duchovní vědy patří, ale ne právě léčení duchovními cestami. Přesto organizovala tato fakulta v r. 2001 Mezinárodní přednáškovou řadu, propagující „léčení skrze učení Bruna Gröninga“ (1906-1959). Jeho následovníci, Kruh přátel B. Gröninga, využívají jeho vědomostí o léčivé síle, zvané „léčivý proud“. Působivost jeho léčení byla na přednáškách doložena nespočtem lékařsky dokumentovaných zpráv o vyléčení duševních, organických, a dokonce i „nevyлéčitelných“ chorob. Tomu, že léčení je účinné i u deprese, frustrace, fobie, různých závislostí, posluchači jistě uvěří, protože budou při seancích působení léčivé cesty pocítovat „jednoduchou a přirozenou cestou“. To bylo možná zajímavé. Škoda, že jsme zmeškali včas naše čtenáře informovat. Bylo to navíc zdarma.

To dr. Hrušovský z Centra pro rozvoj kvantové homeopatie, energetické medicíny a duchovní etikoterapie si cení své přednášky a kurzy na víc, jeden seminář na 600.- Kč. Ani není snadné se na kurzy pod názvem „Akademie transfigurace člověka světlem mistrů“, které probíhají v kongresovém sále špičkové nemocnice na Homolce, dostat, před sálem čekají davы. Zájemci se proto musí nejprve závazně přihlásit a před vstupem řádně registrovat s předložením rodního čísla a výpisu z účtu. Možná také, že budou prověřeni, protože skeptici, jak víte, jsou obvykle z Hrušovského akcí vykazováni. Léčba „směřuje k rozvoji bdělého vědomí hledajícího, v němž probouzí poznání Boží Přítomnosti Já Jsem. Probuzenému umožňuje postupnou transmutaci energetického pole jemného těla, mající za následek transformaci, ... transfiguraci, ... realizaci panenského ducha člověka v nového člověka s elektronovým tělem, ... sejmutí kolektivní karmy a uvedení na stezku dharmy. Účastníci poznají Diamantové záření, zažehnou Individuální Paprsek Logu a uslyší hudbu sfér“. Vedení nemocnice Homolka je na propagaci této terapie velice hrdé, vždyť už organizuje III. ročník těchto kurzů.

Možná, že příštím rokem zavře své chirurgické oddělení a otevře Hrušovského oddělení transfigurace člověka.

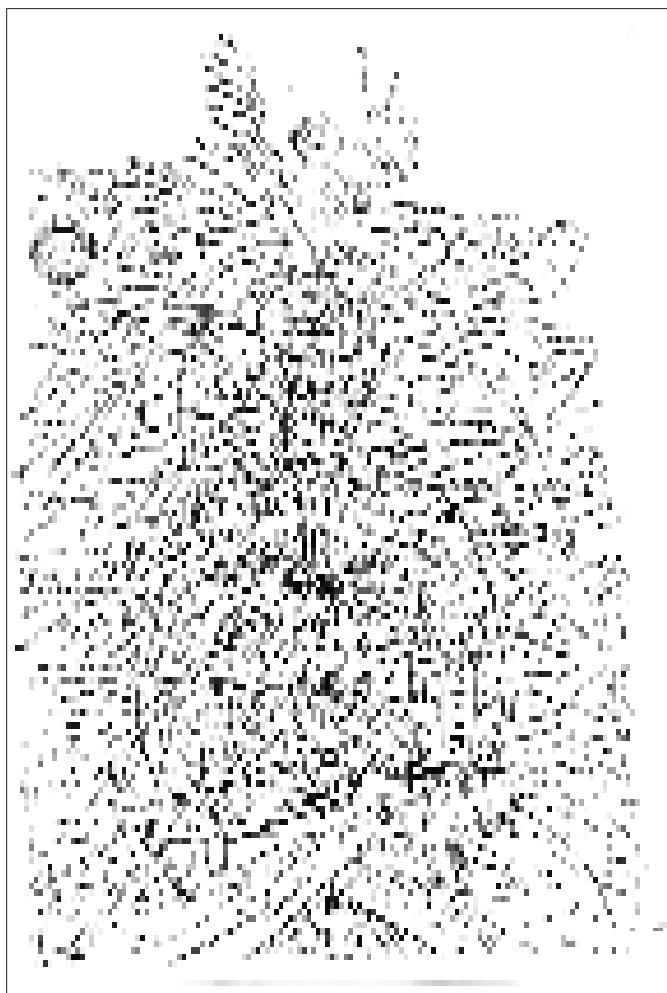
Nelenila ani brněnská Masarykova Univerzita, na jejíž půdě si dr. Hrušovský otevřel filiálku svých kurzů. Měl ale smůlu. Dozvěděli se o to závistiví Sisyfové a doporučili rektorátu univerzity, aby byly přednášky zrušeny. Světe, div se. Stalo se.

Vzpomínka na Kašpirovského

Když jsem si pročítal bájevé bláboly (BB – neinspiruje to k něčemu?) v programu Hrušovského přednášek, vybavil jsem si podobné BB slavného Kašpirovského. Škoda, že už nezdobí naši šarlatánskou scénu. Zmizel, ztratil se, v tisku ani na internetu neexistuje. Žije ale stále ve svých projevech (Košice 5.9.1990):

„Takových nemocí, které je možné psychologicky ovlivnit, je mnoho: bolesti cév, rozšíření cév a křečové žíly, nádory a jiná onemocnění prsu, stavy po operacích, rakovina dělohy, cysty na vaječnicích, v ledvinách a jinde, výrůstky na nohách, křivé prsty, křivá páteř i jizvy na srdci po infarktu. K tomu chci ještě dodat, že se poprvé v historii člověka podařilo masově vyvolat změnu barvy vlasů ze šedé na černou, a to u lidí, kterým je třeba již 70 let, a též v tomto věku je možné dosáhnout, že starým lidem rostou nové zuby a změní se barva očí. A ještě něco: je možné vykonávat psychoterapii prostřednictvím televizoru. Za svůj velký výsledek považuji položení základů televizní psychoterapie... Uskutečnil jsem 5 teleseancí za sebou pro děti, které se pomočovaly. 62 procent z nich se vyléčilo. Na jednu seanci bylo potřebné 3,5 hodiny.

V dalším roku jsem uskutečnil ještě jeden telemost Kyjev - Tbilisi. Materiál ležel dlouho v šuplíku, 8 měsíců ho nechtěli vůbec ukázat. Ne proto, že by tam bylo mnoho krve, ale protože panuje odpor ke všemu novému. Byly to operace velmi těžké. Jedné z těchto žen bylo třeba odstranit kýlu, řez měl 20 cm a operace trvala jednu hodinu. A druhá operace byla ještě složitější. Žena již před tím absolvovala 4 operace a všechny skončily neúspěchem. Absolvovali jsme novou operaci. Trvala 3 hodiny. Řez byl 40 cm. Během operace žena necítila žádnou

bolest a dokonce i zpívala. Operace dopadla úspěšně. Tento natočený materiál jsem přivezl do Československa a vy ho uvidíte. Nebudete věřit vlastním očím. Byla to též senzace a jen díky tomuto výsledku se mi podařilo přesvědčit televizi, aby mi umožnila uskutečnit 6 televizních seancí v Moskvě. Tyto seance pozorovalo 300 mil. lidí. Cíle bylo dosaženo. Dostal jsem miliony dopisů a telegramů. Dodnes je mám uloženy u nás v pytlích. Nebylo možné je přečíst. Dodnes jsme jich otevřeli jen 250 tis.

Již prvních pět seancí umožnilo znecitlivět 800 chirurgických operací. Je těžké vyčíslit, kolik lidí se vyléčilo. Jen v Polsku se uvádí 800 tis. osob. Byla vykonána gigantická práce, které se nic nevyrovná. Myslím, že byl vykonán nejhumnější čin v historii medicíny.

Měl jsem takové velké obecenstvo; bylo to v Kyjevě. Byl jsem na stadionu, ve kterém bylo 20 tis. lidí. Bylo to 17. září. Dělal jsem tam hypnotické pokusy. Osoby, které jsem vyvolával do středu stadionu a kterým jsem sugeroval, že tančí a zpívají, potom všechny spadly. 3 tisíce lidí. Představte si hromadu lidí, ze kterých půl druhého tisíce leží. Dlouhý čas jsem prosil televizi aby mi dovolili přenos z hromadné seance uskutečnit, a posmívali se mi. A já jsem chtěl jen zjistit, co se stane, když budu mít velké obecenstvo.

A já se snažím v nejbližší době uskutečnit další chirurgickou operaci pod psychoterapeutickým vlivem, a to velmi těžkou. Operace bude vrcholem mého dosavadního úsilí a nebude se uskutečňovat v bližší vzdálenosti než 10 tisíc km. Bude potřebné pacientovi udělat nový kolenní kloub. To znamená rozřezat kosti; v noze toho člověka bude titanový hřeb dlouhý 60 cm. Někdy, když přemýšlím nad touto operací, běhá mi po zádech mráz. Myslím si, že úspěch přivolá pozornost mezinárodní veřejnosti

a donutí to svět hledat cesty k tomu, aby se teleterapie prováděla ve všech zemích.

Antigravitační štít

Antigravitační štít by byl úžasným vynálezem, jenže... Dosud se snad ještě nikdy nestalo, aby myšlenka, která nemá nejmenší naději na úspěch, nadchla tolik vědeckých manažérů významných společností. Buď nikdy nestudovali nebo nikdy nepochopili nejzákladnější fyzikální principy. Kuriózní je, že to jsou dosud seriózní firmy, Boeing a také BAE, britský letecký gigant, které se snaží dokázat, že Podkletnovův antigravitační štít může fungovat. BAE na tomto problému údajně pracuje již dva roky, bez jakéhokoli úspěchu. Také v NASA se nepodařilo zkonstruovat funkční prototyp. Přesto prý investovali v r.1999 dalších několik milionů dolarů do výzkumu antigravitace. Když štít stále nefungoval, prohlásili výsledky za problematické (inconclusive) a ve výzkumu utopili další milion.

Proč Boeing utrácí celé miliony na testování směšného návrhu obskurního ruského fyzika, návrhu, který neprošel jediným testem a z fyzikálního hlediska je nemožný, není jasné. Kdyby se podívali na webovou stránku www.bobmark.com, nejspíše by projekt vzdali. Fyzik R. L. Park totiž identifikoval sedm znaků, typických pro pseudovědu, a všech sedm znaků se hodí na Podkletnovův štít.

R. I. Park v elektronickém týdeníku „What's New“ (American Physical Society)

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně v budově Akademie věd na Národní třídě v Praze, a to v místnosti 206 od 17 hod. Po přednáškách následuje diskuze.

- 17. 4. 2003 Potřeba mýtů a rituálů v životě jedince a společnosti – Mgr. Helena Klímová
Souvislosti tělesného a duševního zdraví
- 15. 5. 2003 Přitažlivost víry v reinkarnaci a zážitek blízkosti smrti – Věra Nosková
Mimozemšťané v současném náboženském životě - PhDr. Zdeněk Vojtíšek

Počínaje zářím tohoto roku jsou termíny přednášek domluveny na tyto dny: 18. září, 16. října, 20. listopadu a 18. prosince. Jejich náplň bude uveřejněna v příštím Zpravodaji, který vyjde do začátku léta.

- ✂ **Zpravodaj Sisyfos** – neperiodický bulletin občanského sdružení Sisyfos – Českého klubu skeptiků, člena evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organizations) a světového sdružení CSICOP (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal). Zapsán do evidence periodického tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208.
- ✂ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: Ing. Olga Kraciková, Haštalská 27, 110 00 Praha 1, tel. +420 224 826 691, e-mail: olgakracikova@email.cz.
- ✂ Běžný účet u České spořitelny, Praha 2, číslo 9161329, kód banky 0800.
- ✂ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>
- ✂ Zpravodaj Sisyfos, číslo 1/2003 – vyšlo v březnu 2003. Připravil prof. Jiří Heřt. Redakční rada: Věra Nosková, Ing. Martin Bloch, doc. Čeněk Zlatník.
- ✂ Tiskárna VS Praha- Pankrác, <http://www.sweb.cz/vstisk>.
- ✂ Příspěvky do Zpravodaje Sisyfos posílejte na adresu: Věra Nosková, U studánky 18, Praha 7, 170 00. Lze je též zaslat i s diakritikou na e-mail lano@centrum.cz.